

දෙවෙනි පරිච්ඡේදය

ප්‍රායෝගික සාර්ථකත්වයේ මග

I

සත්‍ය සෙවීම

1. සත්‍ය සෙවීමේදී නොවැදගත් ප්‍රශ්න කීපයක් ඇත. විශ්වය හැඳි ඇති ද්‍රව්‍යය කුමක් ද? විශ්වය සදාකාලික ද? විශ්වය අසීමිත ද? සීමිත ද? මේ මනුෂ්‍ය සංහතිය සෑදී ඇත්තේ කෙසේ ද? මිනිස් සමාජය සඳහා පරමාදර්ශී සංවිධාන ස්වරූපය කුමක් ද? යම් මිනිසෙක් ඉහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලැබෙන තුරු බුද්ධත්වය සඳහා කරන සෙවීම සහ පිළිපැදීම කල් දමන්නේ නම් මාර්ගය සොයා ගැනීමට පෙරාතුවම ඔහු මිය යනු ඇත.

විෂකවූ හීයක් සිරුරේ ඇනුණු මිනිසෙකුගේ නෑයන් හා මිතුරන් එක්වී හීය ඉවත දමා තුවාලය සනීප කිරීමට ශල්‍ය වෛද්‍යවරයෙකු කැඳවූවා යයි සිතන්න.

එවිට තුවාල ලත් මිනිසා මෙසේ කියා ඊට විරුද්ධ වුණොත් කුමක් සිදුවේ ද? "පොඩ්ඩක් ඉන්න. ඔබ මෙය ඉවතට ඇදීමට පෙර එය විද්දේ කවුදැයි දැනගන්න මට අවශ්‍යයි. ඒ ගැනියක් ද පිරිමියෙක් ද ? ඔහු උතුම් කුලයක කෙනෙක් ද? ගැමියෙක් ද? ඒ

දුන්න සාදා තිබුණේ කුමකින් ද? ඒක පුංචි දුන්නක් ද? නැත්නම් ලොකු ද? එය සාදා තිබුණේ ලියෙන් ද? උණබටවලින් ද? දුන්නේ ලණුව තනා ඇත්තේ පට්ටයකින් ද? නැත්නම් බිලි ලණුවකින් ද? හීය තනා තිබුණේ වේවැලින් ද නැත්නම් බට ලියෙන් ද? මොන පිහාටු ද දමා තිබුණේ? ඔබ හීය ඉවතට ඇදීමට පෙර මට මේවා දැනගන්නට අවශ්‍යයි.”

මේ තොරතුරු දැන ස්ථිර කර ගැනීමට පෙර නිසැකවම විෂ ශරීර පද්ධතිය පුරාම ගොස් ඔහු මිය යනු ඇත. පළමු කායඝීය විය යුත්තේ හීය ඉවත්කොට විෂ පැතිරී යෑම වැළැක්වීමයි.

ආශාව නැමැති ගින්න ලොවට අනතුරුදායකව පවතින විට ලොව සෑදී ඇති ආකාරය වැදගත් වන්නේ නැත. මනුෂ්‍ය සංහතිය සෑදී ඇත්තේ කෙසේ ද යන්න සෙවීම එතරම් වැදගත් දෙයක් නොවනු ඇත.

විශ්වයට සීමාවක් තිබේ ද එය සදාකාලික ද යන ප්‍රශ්නය උත්පත්තිය මහළු බව රෝගී බව හා මරණය නැමැති ගිනි නිවා ගැනීමට මගක් පාදා ගන්නාතුරු කල් දැමිය හැක්කකි. දු:ඛිත භාවය කණගාටුව වේදනාව හා සන්තාපය ඉදිරියේ මේවා විසඳා ගැනීමට මගක් මුලින්ම සිතිය යුතු අතර එම මාර්ගය අනුගමනය කිරීමට කැපවිය යුතුයි.

දැන ගැනීමට වැදගත් දේ කුමක් ද නොවැදගත් දේ කුමක් ද යන්නත් බුදුරජුන්ගේ ධර්මයේ අන්තර්ගත වේ. එනම් මිනිසුන් උගත යුතු මොනවා ද ඉවත දැමිය යුතු මොනවා ද බුද්ධත්වය ලැබීම සඳහා පුහුණු කළ යුතු කුමක් ද යන්නත් එහි ඉගැන්වෙයි.

එමනිසා මිනිසුන් මුලින්ම වඩා වැදගත් කුමක් ද යන්න පැහැදිලි සේ දැකිය යුතුය. මුලින් විසඳිය යුත්තේ මොන ගැටළුව ද තමන්ට ඇති බලවත්ම ප්‍රශ්නය කුමක් ද යන්න දැනගත යුතුයි. මේ සියල්ල කරන්නට නම් ඔවුන් මුලින්ම තම සිත පුහුණු කිරීම ආරම්භ කළ යුතුයි. එනම් ඔවුන් මුලින්ම විත්ත පාලනයක් ඇති කර ගත යුතුයි.

2. ගසක මැද සෑදෙන අරටුව ගෙන ඒමට මිනිසෙකු කැලයට ගියා යැයි සිතන්න. ඔහු අතු හා කොළ රාශියක්ම ඔසවාගෙන ඇවිත් තමා සිතූ දේ ලබා ගත්තායැයි කල්පනා කරයි නම් කොතරම් අණුවන කමක් ද? අරටුව වෙනුවට පොත්ත ලබා ගැනීමෙන් ඔහු තෘප්තිමත් වෙයි ද? එහෙත් බොහෝ මිනිසුන් කරන්නේ එයයි.

උත්පත්තිය, මහළු විය, ලෙඩදුක් හා මරණය හෝ අවාසනාවන්තකම කණගාටුව වේදනාව හා සන්තාපය දුරු කළ හැකි මගක් යමකු සොයන විට ඔහු ඒ මගෙහි මඳ දුරක් යනවිට ඉතා සුළු දියුණුවක් දැක වහා ආඩම්බර වෙයි. අහංකාර වෙයි.

බලවත් වෙයි. ඔහු හරියට අරටුව සොයා ගොස් අතු සහ කොළ ගොඩකින් සතුටට පත්වූ තැනැත්තා වැනිය.

තවත් කෙනෙක් මඳ උත්සාහයකින් ලත් තම දියුණුව ගැන සතුටට පත්වී, මන්දෝත්සාහී බවට පැමිණ උඩගුභාවයට හා අහංකාර කමට පත්වෙති. ඔහු අරටුව වෙනුවට අතු හා කොළ ගොඩක් රැගෙන යන්නෙකු වැනිය.

එසේම තවත් අයෙක් සිය සිත එකඟවනු හා සිතිවිලි ප්‍රසන්න වනු දැක මන්දෝත්සාහී වී උඩගු හා අහංකාර වෙති. ඔහුට තමා සෙවූ අරටුව වෙනුවට පොතු ගොඩක් ලැබී ඇත.

තවෙකෙක් තමාට ඉබේ වැටහෙන ශක්තියෙන් යුත් තීක්ෂණ ඥානයක් ලැබී ඇතැයි දුටු වහාම අහංකාර වෙයි. ඔහු අරටුව වෙනුවට කෙඳි රාශියක් ලබා ගත්තෙකි. මේ හැම මං සොයන්නෙක්ම තමන්ගේ සුළු උත්සාහයක් නිසා පහසුවෙන් තෘප්තිමත් වී උඩගු හා අහංකාර බවට පත්වී උත්සාහය ද අඩුකොට අලස බවට පත්වෙති. මේ සියල්ලෝම නැවත දුකට නිතැතින්ම මුහුණ පාති.

බුද්ධත්වය සඳහා සැබෑ මග සොයන්නන් ගරු සම්මාන හෝ ගෞරව බලාපොරොත්තු නොවිය යුතුය. එමෙන්ම මඳ

උත්සාහයකින් සමාධියේ සුළු දියුණුවක් නැතහොත් ඥානයේ එසේත් නැතහොත් විපස්සනාවේ දියුණුවක් අරමුණු නොකළ යුතුය. සියල්ලටම පළමුව මරණය හා ජීවිතය සහිත මෙලොවෙහි මූලික හා පරම ස්වභාවය සිත්හි පැහැදිලිව තබාගත යුතුය.

3. ලෝකයට ඊටම අයත් වූ සාරයක් නොමැතිය. එහි ඇත්තේ හේතූන් හා ප්‍රත්‍යයන් රාශියකගේ එකතුවක් පමණි. ඒවායේ උපත හුදෙක්ම නොදැනීම, වැරදි දැකීම, ආශාව හා දැඩි ප්‍රේමය විසින් පොළඹවන ලද සිතෙහි ක්‍රියාකාරිත්වයෙහි රැඳී ඇත. මනස වැරදි සංකල්ප ඇති කරගෙන ඇති ලෝකය බාහිර දෙයක් නොවේ. එයට කිසිම සාරයක් නැත. එය මනසේම ක්‍රියාකාරිත්වය විසින් මතුකොට දක්වන එහිම මුළාව පෙන්නුම් කිරීමක් පමණි. තණ්හා, ද්වේෂ, මෝහ, හේතුකොටගෙන නැගෙන වේදනා හා හැල හැප්පීම් නිසා ද සිතෙහි ආශාව නිසා ද එය ඇතිවී ඇත. බුද්ධත්වය පතන්නන් සිය මගෙහි ජය කණුව කරා යාමට නම් මේ මනසට විරුද්ධව සටන් කළ යුතුයි.

4. “අහෝ මාගේ සිත, ජීවිතයේ වෙනස්වන සුළු සිදුවීම් මත මෙසේ අවිචේකිව රැඳී සිටින්නේ ඇයි? නුඹ මා මෙතරම් ව්‍යාකූල හා චංචල කරන්නේ ඇයි? මේ තරම් දේවල් රැස්කිරීමට නුඹ මා පොළඹවන්නේ ඇයි? නුඹ හරියට සීසෑමට පෙර කැබලිවලට කැඩී යන නඟුලක් වාගේය. ජීවිතය හා මරණය නැමැති මුහුදට වත් කෙණෙහිම කැඩී බිඳී යන සුක්කානමක් වාගේය. මේ ජීවිතයෙන්

යහපතක් උදාකර ගන්නේ නම් තවත් උත්පත්තීන්ගෙන් කුමන පලක් ද?

අහෝ මාගේ සිත. නුඹ වරෙක මා රජෙකු ලෙස ඉපදීමට හේතු කාරක විය. නැවත වණ්ඩාලයෙකු ලෙස උපද්දවා ආහාර සඳහා සිඟා කෑමට යෙදවීය. වරෙක නුඹ මා දිව්‍ය සම්පත් අතරක උපදවන අතරක නැවත මා නිරයේ ගිනිදූල් අතරක හොවයි.

අහෝ මගේ මෝඩ සිත. නුඹ මෙසේ මා විවිධ මාර්ගවල යවා ඇත. මම නුඹට කීකරු හා හීලෑ ලෙස සිටියෙමි. නමුත් දැන් මම බුදුදහම ඇසුවෙමි. මට තවදුරටත් කරදර නොකරන්න. තවත් වේදනා විඳීමට නොසලස්වන්න. එහෙත් අපි එකතුව නිහතමානීව හා ඉවසිලිවත්ව බුද්ධත්වය සොයමු.

අහෝ මාගේ සිත! සියලු දේ අසාර හා අනිත්‍ය බව ඔබ ඉගෙන ගත්තේ නම්, නොයෙක් දේ ග්‍රහණය කර නොගැනීමට, නොයෙක් දේට ගිජු නොවීමට, තණ්හාවට, ද්වේෂයට හා මූළාවට ඉඩ නොදීමට ඉගෙන ගත්තේ නම් එවිට අපට ශාන්ත බවින් ගමන යා හැකිය. එකල්හි, ප්‍රඥාවේ කගපතින් ආශාවේ බැම්ම කපාහැර ලාභ හෝ අලාභ, හොඳ හෝ නරක, සැප හෝ දුක්, නින්දා හෝ ප්‍රශංසා යන වෙනස්වන අවස්ථාවලින් නොකැලඹී අපට සාමයෙන් දිවි ගෙවිය හැකිය.

අහෝ මගේ ආදරණීය සිත. මුලින්ම අප සිතෙහි විශ්වාසය අවදි කළේ ඔබයි. බුද්ධත්වය සෙවිය යුතු යයි අපට යෝජනා කළේ ඔබයි. ඉතින් ඔබ මේ තරම් ඉක්මනින් නැවත තණහාවට, ප්‍රේමයට, සැපයට හා ප්‍රසන්න හැඟීම්වලට යට වන්නේ ඇයි?

අහෝ මගේ සිත, නිශ්චිත අරමුණක් නොමැතිව ඔබ එහා මෙහා දුවන්නේ ඇයි? අපි මුළාවේ අසංවර මුහුද තරණය කරමු. මේ දක්වා මම ඔබට උවමනා විදියට ක්‍රියා කළෙමි. නමුත් දැන් ඉතින් ඔබ මට උවමනා විදියට ක්‍රියා කළ යුතුයි. අපි එකතුව බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය පිළිපදිමු.

අහෝ මගේ ආදරණීය සිත, මේ කඳු, ගංගා, මුහුදු සියල්ල වෙනස්වන සුළඟ. වේදනා ගෙන දෙන සුළඟ. මුළාවෙන් යුක්ත මෙලොවෙහි අප ශාන්ත බවක් සොයන්නේ කෙසේ ද? අපි බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය පිළිපැද බුද්ධත්වය නැමැති අනෙක් වෙරළ දක්වා තරණය කරමු.”

5. මේ ආකාරයට සත්‍ය ලෙසම බුද්ධත්වයට මග සොයන්නෝ තම සිතට අණ දෙති. එවිට ශක්තිමත් අධිජයානයකින් යුක්තව ඔවුහු ක්‍රියා කරති. සමහරුන් දොස් කීවත් ඇතමුත් අවඥා කළත් ඔවුහු බාධා රහිතව ඉදිරියට යති. අතින් පහර ලැබුවත්, ගල්වලින් ගසනු ලැබුවත් කඩුවලින් කපනු ලැබුවත් ඔවුහු කෝපයට පත්නොවෙත්.

සතුරන් විසින් හිස කඳින් වෙන් කොට කපා හල විට වුව ද සිතට බාධාවක් නොවිය යුතුයි. වේදනා ලැබෙන දේ නිසා සිත අඳුරුවීමට ඉඩ හරින්නේ නම් ඔවුන් බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය පිළිපදින්නේ නැත. තමන්ට කුමක් සිදුවෙතත් කරුණාවෙන් හා මෛත්‍රියෙන් විහිදෙන සිතුවිලි පතුරවමින් ස්ථිරව නොසෙල්වී සිටීමට අධිෂ්ඨාන කරගත යුතුයි. දොස් ඇසුණත්, අවාසනාව ළඟා වුවත් බුදු දහමින් පිරුණ සිත නො සැලී අවල ව තබා ගැනීමට අධිෂ්ඨාන කරගත යුතුයි.

බුද්ධත්වය ලබාගැනීම උදෙසා නොකළ හැකිදේ කිරීමටත්, නොඉවසිය හැකිදේ ඉවසීමටත් උත්සාහ කළ යුතුයි. ඔහුට දිය හැකි දේ අන්තිම දක්වා දිය යුතුයි. බුද්ධත්වය ලැබීම සඳහා දිනකට ඔහුගේ ආහාරය සහල් ඇටය දක්වා අඩු කළ යුතුයයි ඔහුට කීවොත් ඔහු එපමණක්ම ආහාරයට ගන්නේය. බුද්ධත්වයට ඇති මග ඇත්තේ ගිනිගොඩක් මැදින් නම් ඔහු ඒ මැදින් යා යුතුය.

එහෙත් කිසිවෙකු මේවා සැඟවුණු අදහසකින් නොකළ යුතුය. මෙය කළ යුත්තේ එය නිවැරදි දේ නිසාය. ඥානවන්ත දේ නිසාය. මවක සිය කුඩා දරුවාට සිය රෝගී දරුවාට තමාගේ සුඛ විහරණය හෝ ශක්තිය නොතකා දයාවෙන් සලකන්නාක් මෙන් එය කළ යුතුය.

6. එක් කාලයක තමාගේ රටවැසියන්ට ආදරය කළ නුවණින් සහ කරුණාවෙන් ඔවුන් පාලනය කළ එක්තරා රජෙක් සිටියේය. මේ නිසා ඔහුගේ දේශය සමෘද්ධිමත් භාවයට හා සාමකාමී බවට පත්විය. ඔහු සැමවිටම වැඩි ඥානයක් හා බුද්ධිමත්ව පැතු වේය. තමා වටිනා ධර්මයන්ට යොමු කරවන අයට තැගි පවා පිරිනැමුවේය.

ඔහුගේ කැපවීම හා ඥානය අවසානයේදී දෙවියන්ගේ අවධානයට ලක්විය. එහෙත් දෙවිවරු ඔහු පරීක්ෂා කරන්ට ඉටා ගත්හ. දෙවියෙක් රකුසකු ලෙස වෙස් වලාගෙන රජුගේ මාලිගයේ ගේට්ටුව ළඟ පෙනී සිට තමා ශුද්ධ වූ ධර්මයක් රජුට ලබාදීමට ඇති නිසා ඔහු රජු ඉදිරියට රැගෙන යන ලෙස කීය. මේ ආරංචිය අසා සතුටු වූ රජතුමා ආචාරශීලීව ඔහු පිළිගෙන උපදෙස් පැතීය. රකුසා භයානක වෙසක් ගෙන ඔහු කැමති ආහාරයක් ලැබෙන තුරු ඉගැන්විය නොහැකි බව කීය. නොයෙකුත් ආහාර දුන් නමුත් රකුසා තදින්ම කියා සිටියේ ඔහුට උණුසුම් මිනීමස් හා ලේ අවශ්‍ය බවයි. ඔටුන්න හිමි කුමරා හා දේවිය සිය ශරීර දුන්නත් රකුසාට අවශ්‍ය වූයේ රජුගේම ශරීරයයි.

රජු මේ සඳහා සිය කැමැත්ත ප්‍රකාශ කළත් තම ශරීරය දෙන්නට ප්‍රථමයෙන් ධර්මය ඇසිය යුතු බව පැවසීය.

එකල්හි දෙවියා මෙම නුවණැති ධර්මය ප්‍රකාශ කළේය. “දුක උපදින්නේ තණ්හාවෙනි. භය ඇති වන්නේ තණ්හාවෙනි. තණ්හාව නැති කර දැමුවොත් දුක නැති වේ. භය නැති වේ. “සැණෙකින් දෙවියා සිය සැබෑ වේශය ගත් අතර කුමරිය සහ දේවිය ද සිය මුල් ශරීරවලින් පෙනී සිටියහ.

7. සත්‍යයේ මාර්ගය සෙවූ එක්තරා පුද්ගලයෙක් හිමාලය වනයේ විසුවේය. පොළොවෙහි ඇති සියලු වස්තුව හෝ දෙවිලොව ඇති සියලු සැප හෝ නොතැකූ ඔහුට අවශ්‍ය වූයේ සිතෙහි ඇති මුළාව ඉවත් කර දමන දහමකි.

ඔහුගේ අප්‍රමාදී හා අවංක භාවය ගැන පැහැදිලි දෙවිවරු ඔහුගේ සිත පරීක්ෂා කරනට සිතා ගත්හ. එක් දෙවියෙක් රකුසකු ලෙස වෙස් වලාගෙන හිමාලයේ පෙනී සිට “සියලු දේ වෙනස් වේ. සියලු දේ ඇතිවේ. නැතිවේ.” යැයි ගැයුවේය.

සත්‍ය සොයන්නා මේ ගීය අසා මහත් සතුටට පත්විය. සිය පවස නිවා ගැනීමට දිය දහරක් හමු වූ කලක මෙන් නැතහොත් නොසිතූ විරූ ලෙස නිදහස ලැබූ වහලෙකු මෙන් ඔහු ප්‍රීති විය. ඔහු තමාටම මෙසේ කියා ගත්තේය. “බොහෝ කලක් තුළ මා සොයමින් සිටි සත්‍ය ධර්මය අවසානයේදී මම සොයා ගතිමි.” කටහඬ පසුපස ගීය ඔහු පැමිණියේ භයානක රකුසකු ඉදිරියටයි. සසලවූ සිතින් රකුසාට සමීප වූ හෙතෙම මෙසේ පැවසීය. “මා මේ

දැන් ඇසූ ශුද්ධ වූ ගීතය ගායනා කළේ ඔබද, එසේ නම් එය තවත් ගයනු මැනවි.”

රකුසා මෙසේ පිළිතුරු දුන්නේය. “ඔව්. එය මගේ ගීතයයි. ඒත් මට කැමට යමක් ලැබෙන තුරු මට තවත් ගායනා කිරීමට නොහැකියි. මට හරිම බඩගිනියි” “එම ගීයේ පූජනීය වූ අර්ථයක් තිබෙනවා. මම බොහෝ කාලයක්ම එය සොයමින් සිටියෙමි. මට අසන්ට ලැබුණේ එයින් කොටසක් පමණයි. කරුණාකර තව ටිකක් ගායනා කරන්න.” මිනිසා මහත් උනන්දුවෙන් ආයාචනා කළේය. රකුසා නැවතත් මෙසේ කීවේය. “මම කුසගින්නේ පසුවෙමි. මිනිසකුගේ උණුසුම් මස් හා ලේ රස බලන්ට මට ලැබුණොත් මම ගීතය අවසාන කරමි.”

ධර්මය ඇසීමට ආසාවෙන් පසුවන මිනිසා ධර්මය ඇසුවාට පසුව සිය ශරීරය කැමට දෙන බවට පොරොන්දු විය. එවිට රකුසා සම්පූර්ණ ගීතය ගායනා කළේය.

“සියලු දේ වෙනස් වේ.

සියලු දේ ඇතිවේ. නැතිවේ.

සම්පූර්ණ ශාන්තභාවය ඇත්තේ

ජීවිතය හා මරණය ඉක්මවුවොත් පමණි.”

මේ ගීය අසමින් මිනිසා එය අවට ගස්වල හා ගල්වල කෙටුවේය. හෙමින් සිරුවේ ගසකට නැගුණ හේ රකුසාගේ පාමුලට පැත්තේය. එහෙත් එකෙනෙහිම රකුසා අතුරුදහන් වී ඒ වෙනුවට ප්‍රභාව විහිදෙන දෙවියෙක් වී අනතුරක් නොවන ලෙස ඔහු අල්ලා ගත්තේය.

8. එක්තරා කාලයක සත්‍යයේ මාර්ගය උනන්දුවෙන් සෙවූ සදාපුරුදිත නැමැත්තෙක් සිටියේය. ලාභය හෝ ගෞරවය සඳහා ඇති හැම ඇල්මක්ම දුරුකළ හේ සිය ජීවිතය පරදුවට තබා සත්‍යයේ මාර්ගය සෙවුවේය. එක් දිනක දෙවිලොවින් ආ කටහඬක් ඔහුට මෙසේ කීවේය. “සදාපුරුදිත, නැගෙනහිර පැත්තට ඉදිරියට යන්න. උණුසුම් හෝ ශීතල ගැන සිතන්න එපා. ඇණුම් බැණුම් හා ප්‍රශංසා ගැන ද සැලකිලිමත් නොවන්න. හොඳ හා නරක ගැන ඇතිවෙන විවේචන ගැන ද නොකැලඹෙන්න. එසේ නැගෙනහිර දෙසට කෙළින්ම යන්න. ඇත පෙරදිග දී ඔබට සැබෑ ගුරුවරයෙකු හමුවනු ඇත. බුද්ධත්වය ද ලබනු ඇත.”

මේ නිශ්චිත උපදෙස්වලින් සතුටට පත්වූ සදාපුරුදිත ඉක්මනින්ම නැගෙනහිර දිසාව බලා පිටත් විය. රාත්‍රිය ආවිට කුඹුරක හෝ වනයේ කඳුගැටයක නිදා ගත්තේය. පිට දේශයක අමුත්තකු ලෙස ඔහුට නොයෙක් අවමානයන්ට මුහුණදෙන්නට සිදුවිය. වරක ඔහු තමාම වහලෙකු ලෙස වික්කේය. බඩගින්න

සඳහා සිය ශරීර මාංසය විකුණුවේය. නමුත් අවසානයේදී සැබෑ ගුරුවරයා හමු වී උපදෙස් පැතු වේය.

“හොඳ දේවල් බොහොම ගණන්” යැයි කියමනක් ඇත. සැබෑ මාර්ගය සොයා ගිය සදාපුරුදිතටත් නොයෙක් දුෂ්කරතා ඇති වුවත් එය සත්‍ය විය. ගුරුවරයාට පිදීමට මල් හෝ සාම්බ්‍රානි ගැනීමට ඔහුට මුදල් නොතිබුණි. තම සේවය ලබාදීමට ඔහු කැමති වුනත් එය ලබාගැනීමට කෙනෙක් නොවීය. ඔහු හැරුණු හැරුණු අත කිසියම් නපුරු බලයක් සැඟවී ඇත්තා සේ විය. බුද්ධත්වය ලැබීමේ මාර්ගය අසිරු එකකි. ඒ සඳහා මිනිසෙකුට ජීවිතයම පිදීමට සිදුවිය හැක.

අවසානයේදී සදාපුරුදිත සිය ගුරුවරයා හමුවට ගිය විට ඔහුට අලුත් දුෂ්කරතාවකට මුහුණ දීමට සිදුවිය. ධර්මයේ සටහන් ලියා ගැනීමට කඩදාසියක් හෝ ලිවීමට බුරුසුවක් හෝ තීන්ත නොවීය. එවිට ඔහු සිය අතට කිනිස්සකින් ඇතගෙන තමාගේම ලෙසින් සටහන් ලියුවේය. මේ ආකාරයට ඔහු අගනා සත්‍යය අත්කර ගත්තේය.

9. සුධන නම් පිරිමි ළමයෙක් ද බුද්ධත්වය සඳහා ඇති මාර්ගය උනන්දුවෙන් සෙවුවේය. මසුන් මරන්නකු වෙතින් හේ මුහුදු ගැන උගත්තේය. වෛද්‍යවරයකුගෙන් ලෙඩුන්ට ඔවුන්ගේ වේදනාවලදී දයාව දක්වන සැටි උගත්තේය. ධනවතකුගෙන් ඉතිරි කරගත්

කාසිය ඔහුගේ වාසනාවේ රහස බවට උගත්තේය. බුද්ධත්වය ලබන මගෙහිදී ලබා ගන්නා ඉතා සුළු දෙයක් පවා විනාශවනට නොදී රැක බලාගන්නට අවශ්‍ය බව ඔහු තේරුම් ගත්තේය.

නිර්මල හා සාමකාමී සිතක වෙනත් සිත් පිරිසිදු කිරීමට අද්භූත බලයක් තිබෙන බව ඔහු භාවනාවේ යෙදෙන හික්ෂුවකගෙන් උගත්තේය. වරක් ඔහුට අසාමාන්‍ය පෞරුෂත්වයක් තිබෙන කාන්තාවක් හමුවී ඇගේ ත්‍යාගවන්ත කම ගැන මහත් උනන්දුවට පත්විය. ත්‍යාගය ප්‍රඥාව නැමැති ඵලය බව ඔහු ඇයගෙන් උගත්තේය. වරක් ඔහුට හමුවූ මහළු සංචාරකයෙක් තමාට එක්තරා ස්ථානයකට පැමිණීමට කඩු සහිත පර්වතයක් තරණය කරන්නටත්, ගිනිගත් මිටියාවතක් මැද්දෙන් යන්නටත් සිදුවූ බව පැවසීය. මේ ආකාරයට තමා ඇසුදුටු හැම දෙයින්ම සත්‍ය උගැන්මක් ලබා ගත හැකි බව සුධනට සිය අත්දැකීමෙන්ම පසක් විය.

දුප්පත් අබ්බගාත ගැහැනියකගෙන් ඔහු ඉවසීම උගත්තේය. පාරේ සෙල්ලම් කරන දරුවන් දෙස බැලීමෙන් සරල වූ ප්‍රීතිය පිළිබඳ පාඩමක් උගත්තේය. අන් අයට අවශ්‍ය දෑ තමා ලබා ගැනීමට කිසිදා නොසිතන ආචාරශීලී මිනිසුන්ගෙන් ලොව සියලුදෙනා සමගම සාමයෙන් සිටීමේ රහස උගත්තේය.

සාම්බ්‍රානි කුඩු මිශ්‍රවීම දැක ඔහු සමගිය ගැන උගත්තේය. මල් මාලාවකින් ස්තූති කිරීමේ පාඩම උගත්තේය. එක් දිනක වනාන්තරයක් පසු කොට යනවිට ඔහු විශාල ගසක් මුල විඩා හැරියේය. වැටී දිරාගිය ගසකින් කුඩා පැලයක් වැටෙන්නු දැක ජීවිතයේ අනියත ගැන පාඩමක් උගත්තේය.

දිවා කාලයේ හිරු එලියත්, රාත්‍රී කාලයේදී දිදුලන තරු එලියත් නිරතුරුවම ඔහුගේ ජීවය ප්‍රබෝධමත් කළේය. මෙසේ සුධන ඔහුගේ දීර්ඝ චාරිකාවේදී ලැබූ අත්දැකීම්වලින් මහත් ලාභයක් ලැබුවේය.

ඇත්තෙන්ම බුද්ධත්වය සොයන්නෝ සිය සිත් ප්‍රාසාද ලෙස සලකා ඒවා අලංකාර කළ යුතුයි. තම මනසේ දොරටුව බුදුරදුන් වෙනුවෙන් හැර දැමිය යුතුයි. ගෞරව පූර්වකව හා බැගෑපත් ලෙස උන්වහන්සේට ඇතුළු කිරීමට ආරාධනා කළ යුතුය. විශ්වාසය නැමැති සුවඳ දුමෙන් ද කෘතඥතාව සහ සතුට නැමැති මලින් ද පූජා කළ යුතුය.

II

පිළිපැදීමේ මාර්ග

1. බුද්ධත්වය පතන්නාවූන් අවබෝධ කොට ගෙන පිළිපැදිය යුතු, අන්‍යාස කළයුතු මාර්ග තුනක් ඇත. පළමු වන්න ප්‍රායෝගික හැසිරීම සඳහා අවශ්‍ය විනයයි. දෙවනුව සිතෙහි ඒකාග්‍රතාවයයි. තුන්වැනුව ප්‍රඥාවයි.

විනය නම් කුමක් ද? සියලුදෙනාම තමන් සාමාන්‍ය පුද්ගලයකු වූණක්, මාර්ගයක් සොයන්නකු වූණක් හොඳ හැසිරීම පිළිබඳ ශික්ෂණයක් ලැබිය යුතුය. ඔහු සිය සිත කය දෙකම පාලනය කොට පසිඳුරන් නැමැති දොරටු රැකවල් කළ යුතුයි. ඉතා සුළු වුව ද පාපයක් කරන්නට බිය විය යුතුයි. මොහොතින් මොහොත හොඳ ක්‍රියාම ප්‍රගුණ කළ යුතුයි.

සිතෙහි ඒකාග්‍රතාව යනුවෙන් අදහස් වන්නේ කුමක් ද? ඉන් අදහස් වන්නේ තණ්හාවෙන් සහ පවිටු ආශා නැගෙනවිට ඒවා සිතින් පහකොට සිත නිර්මලව හා ශාන්තව තබා ගැනීමයි.

ප්‍රඥාව යනු කුමක් ද? එනම් චතුරායථි සත්‍යයන් නිවැරදිව අවබෝධ කර ගැනීම හා ඉවසීමෙන් යුතුව පිළිගැනීමයි.

සිව්වැදැරුම් සත්‍යයන් නම් දුකෙහි ස්වභාවය දැනගැනීම, දුකට හේතුව දැනගැනීම, දුකේ අවසානය කෙසේදැයි දැනගැනීම, දුකේ අවසානය කරා මෙහෙයවන ආර්ය මාර්ගය දැනගැනීම වේ.

මෙම පුහුණු කළ යුතු මාර්ග තුන උනන්දුවෙන් පිළිපදින්නන් බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් ලෙස නිවැරදිව හඳුන්වා දිය හැකිය.

මනා හැඩයක් නැති, එළඳෙනෙකගේ වැනි හඬක් හෝ අං හෝ නැති බුරුවෙක් එළඳෙනුත් රංචුවක් මැදට පැන මෙසේ ප්‍රකාශ කරතැයි සිතන්න. “බලන්න, මාත් එළඳෙනෙක්” කිසිවෙක් මෙය විශ්වාස කරයි ද? යමෙක් පුහුණුවීමේ මාර්ග තුන පිළිනොපැද තමා ද මාර්ගය සොයන්නකු හෝ බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙකුයැයි උදන් අනත් නම් එය මීට සමාන මෝඩකමකි.

සරත් සෘතුවේ දී අස්වැන්න එකතු කර ගැනීමට පෙර ගොවියා පළමුව කුඹුර හැව යුතුයි. බිජුවට වැපිරිය යුතුයි. වතුර හැරවිය යුතුයි. වසන්තයේ දී වල් පැළ නෙළිය යුතුයි. එමෙන්ම බුද්ධත්වය පතන්නා පුහුණුවීමේ මාර්ග තුන පිළිපැදිය යුතුයි. ගොවියා අද අංකුර ද, හෙට පැළ ද, අනිද්දා අස්වැන්න ද බලාපොරොත්තු නොවිය යුතුය. එසේම බුද්ධත්වය පතන්නාට ද අද ලෞකික ආශා දුරුකොට, හෙට පවිටු ආශා හා බැඳීම් ඉවත්කොට අනිද්දාට බුද්ධත්වය ලැබිය නොහැකිය.

බිඡුවට වැපිරූ තැන සිට පැළවී එල හට ගන්නා තුරු හා කාලගුණ විපර්යාසවලදී ගොවියා සිය ඉවසිලිවන්ත සැලකිල්ල පැළවලට ලබා දෙන්නාක් මෙන්ම බුදුබව පතන්නා ද ඉවසිලිවන්තව හා උත්සාහයෙන් බුද්ධත්වය නැමැති පසෙහි වගා කළ යුත්තේ මෙම පුහුණු වීමේ මාර්ග තුන පිළිපැදීමෙනි.

2. යමෙකුගේ සිත සැප පහසුව හා සුබෝපහෝගී භාවය කෙරෙහි ගිඡුව පවතින තාක් කල් හා සිත ඉඳුරන්ට වහල්ව තිබෙන තුරු බුද්ධත්වය කරා ඇති මගෙහි යාම අසීරුය. ජීවිතයේ සතුට හා සත්‍ය මාර්ගයෙහි ගමන් කිරීම අතර පුළුල් වෙනසක් ඇත.

දැනට පැහැදිලි කර ඇති පරිදි සිත සියලු දේට මුලයි. සිත ලොකික දේවලින් සතුටට පත්වන විට මුළාව හා දුක නොවැළැක්විය හැකි ලෙස පසුපස එයි. එහෙත් සිත සත්‍ය මාර්ගයේ යෙදුවොත් ප්‍රීතිය සන්තුෂ්ටිය සහ බුද්ධත්වය නිසැකවම ලැබෙනු ඇත.

එමනිසා බුද්ධත්වය පතන්නෝ තම සිත් නිර්මලව තබා ගත යුතුයි. ත්‍රිවිධ මාර්ගය සිත්හි තබාගෙන ඉවසිල්ලෙන් අභ්‍යාස කළ යුතුය. ඔවුන් ශීලය රැක්කොත් නිසැකවම චිත්ත ඒකාග්‍රතාවය ලබනු ඇත. චිත්ත ඒකාග්‍රතාවය ලබන්නේ නම් ප්‍රඥාව අත්කර ගත හැකිය. ප්‍රඥාව ඔවුන් බුද්ධත්වය කරා ගෙන යනු ඇත.

ඇත්තෙන්ම මෙම ත්‍රිවිධ මාර්ග ශීලය, සිත එකඟ කිරීමට පුහුණුවීම, හැමවිටම ඥානවන්තව ක්‍රියා කිරීම බුද්ධත්වයට ඇති සත්‍ය මාර්ග වෙයි.

මේවා නොපිළිපැදීමෙන් මිනිසුන් දිගුකලක් අවිද්‍යාව රැස්කොට ඇත. ඔවුන් පෘථග්ජන මිනිසුන් සමඟ වාද කළ යුතු නැත. එහෙත් බුද්ධත්වය ලබනු පිණිස තම පිරිසිදු සිත නැමැති අභ්‍යන්තර ලෝකයෙහි ඉවසිලිවන්තව භාවනා කළ යුතුය.

3. ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂා මාර්ගය විග්‍රහ කළ විට මෙසේ දැක්විය හැකිය. එයින් අර්ථදැක්වීම මග, සතර සතිපට්ඨානය සතර සමයක් ප්‍රධාන, පංච ඉන්ද්‍රිය බල සහ සය වැදැරුම් පාරමිධර්ම දැක්වේ.

ආයඨී අෂ්ටාංගික මාර්ගය නම් නිවැරදි දැකීම, නිවැරදි සංකල්ප, නිවැරදි වදන්, නිවැරදි ක්‍රියා, නිවැරදි දිවි පැවැත්ම, නිවැරදි උත්සාහය, නිවැරදි සිහිය සහ නිවැරදි සිත එකඟකම යනුයි.

නිවැරදි දැකීමෙන් අදහස් වන්නේ සිවු වැදැරුම් සත්‍යය අවබෝධ කරගෙන හේතුවල සම්බන්ධය විශ්වාස කරමින් ආශාවලින් හා දසුන්වලින් මුළා නොවී සිටීමයි.

නිවැරදි සිතිවිලිවලින් අදහස් වන්නේ ආශාවන් වගාකර නොගෙන මසුරු නොවී ද්වේෂ නොකර හිංසා ක්‍රියා නොකිරීමට ගන්නා අධිෂ්ඨානයයි.

නිවැරදි වචනවලින් අදහස් වන්නේ බොරු කීමෙන්, හිස්වචන කීමෙන්, පරුෂ වචන කීමෙන් සහ කේලම් කීමෙන් දුරුවීමයි.

නිවැරදි ක්‍රියා යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කිසිදු ජීවිතයක් නොනසා සොරකම් නොකර කාමයෙහි නොවරදවා ජීවත්වීමයි.

නිවැරදි දිවි පැවැත්ම නම් ලැජ්ජාව ගෙන දෙන ක්‍රියාවලින් වැළකීමයි.

නිවැරදි උත්සාහය නම් උත්සාහවන්තව නිවැරදි මාර්ගයෙහි යෑමයි.

නිවැරදි සිහිය යනු නිර්මල කල්පනාකාරී සිතක් තබා ගැනීමයි.

නිවැරදි සිත එකඟකම යනුවෙන් අදහස් වන්නේ සිතෙහි නිර්මල හරය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා සිත නිවැරදිව හා ශාන්තව එහි ඒකාග්‍රතාවය තබා ගැනීමයි.

4. සතර සතිපට්ඨානය නම්, පළමුවැන්න, කය හා සම්බන්ධව ඇති සියලු ඇලීම් ඉවත් කිරීමට කය අශුභ වශයෙන් සැලකීම, දෙවැන්න, ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් කවර දුක් හෝ සැප වේදනාවක් ලැබුණ ද ඉන්ද්‍රියයන් දුකට මුල වශයෙන් සැලකීම, තෙවැන්න, සිත අනිත්‍යභාවයෙහි නිරතුරුව පවතින බව සැලකීම හා සතරවැන්න, ලොවෙහි පවතින සියලු දෙය හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගේ ප්‍රතිඵල බවත් සදාකාලිකව නොවෙනස්ව පවතින කිසිවක් නැති බවත් සැලකීමයි.

5. සතර සමාස් ප්‍රධාන නම් පළමුව ඕනෑම පාපයක් ආරම්භ වීමට පෙරම වැළැක්වීම, දෙවනුව ඕනෑම පවක් එය ආරම්භ වූ වහාම ඉවත් කිරීම, තුන්වෙනුව හොඳ ක්‍රියා කිරීමට පෙළඹවීම, සතරවෙනුව පටන් ගත් හොඳ ක්‍රියා වැඩි දියුණු කොට පවත්වාගෙන යෑම උනන්දු කිරීමයි. මේ ක්‍රියා දාමයන් පවත්වාගෙන යාමට උත්සාහ කළ යුතුයි.

6. පස් ආකාර බලය (පංචබල) මෙසේ හඳුන්වා දිය හැක. පළමුව ඇදහීමයි. විශ්වාස කිරීමයි (සද්ධා) දෙවනුව උත්සාහ කිරීමේ ඕනෑකම (වීරිය), තුන්වෙනුව සිහිය (සති), සතරවෙනුව සිත ඒකාග්‍රකර ගැනීමේ හැකියාව (සමාධි) සහ පස්වෙනුව නිර්මල

ප්‍රඥාවක් පවත්වා ගැනීමේ හැකියාවයි (පඤ්ඤා). බුද්ධත්වය ලබා ගැනීමට ඉහත කී ශක්තීන් අවශ්‍ය වේ.

7. බුද්ධත්වයේ අනෙක් වෙරළට ළංවීමට සම්පූර්ණ කළ යුතු සය වැදෑරුම් ක්‍රියා මෙසේය. දානය දීමේ මග, සීලය රැකීමේ මග, ඉවසීමේ මග, වියරියේ මග, සිත එකඟ කිරීමේ මග, ප්‍රඥාවේ මග යනුවෙනි. මේ සය වැදෑරුම් මග පිළිපැදීමෙන් යමෙකුට නිසැකවම මුළාව නැමැති වෙරළේ සිට බුද්ධත්වය නැමැති වෙරළට පැමිණිය හැකිය.

දානය පුහුණුවීමෙන් ආත්මාර්ථකාමීත්වයෙන් මිදිය හැකිය. සීලය පුහුණු වීමෙන් අන්‍යයන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා සැපපහසුව ගැන හැඟීමක් ඇතිවේ. ඉවසීම පුහුණුවීමෙන් බියෙන් හා ද්වේෂයෙන් සිත මුදවා ගත හැකිය. වියරී පුහුණුවීමෙන් උත්සාහවන්ත හා විශ්වාසවන්ත සිතක් ඇතිවේ. සමාධිය පුහුණු කිරීම නිර්විකල්ප හා ඔබ මොබ යන සිත පාලනයට උපකාර වේ. ප්‍රඥාව පුහුණු කිරීම අඳුරු හා ව්‍යාකූල සිත පැහැදිලි හා තීක්ෂණ සිතකට වෙනස් කරයි.

දානය හා සීලය විශාල මාලිගයක් තැනීමට අවශ්‍ය අඩිතාලම දමයි. ඉවසීම හා වියරිය එය බාහිර සතුරන්ගෙන් රැකගන්නා බිත්ති වෙයි. සමාධිය හා ප්‍රඥාව ජීවිතය හා මරණය නැමැති පහරදීම්වලින් ආරක්ෂා කරන පෞද්ගලික ආරක්ෂක ආවරණයකි.

යමෙක් තමාට පහසු නිසා හෝ නොදීමට වඩා දීම පහසු නිසා හෝ තැග්ගක් පරිත්‍යාග කරයි. එහෙත් එය දානයක් වුව ද සැබෑ දානයක් නොවේ. සැබෑ දානය නම් ඉල්ලීමක් කරන්නට පෙරම සානුකම්පික හදවතකින් මතු වන්නකි. සැබෑ දානය නම් යම් යම් අවස්ථාවල දෙන්නක් නොව නිරතුරුවම දෙනු ලබන්නකි.

දීමෙන් පසුව කණගාටුව හෝ ආත්ම-ප්‍රශංසාව තිබේ නම් එම දානය සැබෑ දානයක් නොවේ. සැබෑ දානය නම් සතුටින් දෙනු ලබන්නකි. තමා දානයක් දෙන බව ද එය ලබන්නා හා දෙන දෙය ද අමතක කොට දෙනු ලබන්නකි.

සැබෑ දානය පැහැදිලි දයාබර සිතකින් ඉබේම පහළ වේ. එය ප්‍රතිඋපකාරයක් බලාපොරොත්තු නොවේ. එකට බුද්ධත්වය ලබා ගැනීම සඳහා දෙනු ලබන්නකි.

එතරම් ධනවත් නොවන අයට වුව ද පුහුණු කළ හැකි දාන වර්ග හතක් ඇත. පළමුවැන්න නම් ශාරීරික දානයයි. මෙය දිය හැක්කේ ශ්‍රමය දානය කිරීමෙනි. මෙම දානයේ ඉතාම උසස් දානය නම් ජීවිතයම දන්දීමයි. එය පෙන්නන කථාවක් මතු සඳහන් වේ. දෙවැන්න නම් අධ්‍යාත්මික දානයයි. අන්‍යයන්ට දයාබර හදවතක් දානය කිරීම මෙයයි. තුන්වැන්න ඇස් දන්දීමයි. එනම් අන්‍යයන් තුළ ශාන්ත භාවය ඇතිවන ලෙස සුහද බැල්මක් හෙළීමයි. සතරවැන්න නම් හොඳ මුහුණුවරක් පිරිනැමීමයි. එනම් සිනාමුසු

මුහුණක් අන්‍යයන්ට දානය කිරීමයි. පස්වැන්න වාචික දානයයි. එනම් කාරුණික උණුසුම් වදන්වලින් අන්‍යයන්ට සංග්‍රහ කිරීමයි. සයවැන්න නම් ආසන දානයයි. එනම් අන්‍යයන්ට තම ආසන පරිත්‍යාග කිරීමයි. සත්වැන්න නම් සෙවනක් ලබාදීමයි. එනම් යමකුගේ නිවසක අන් අයට රාත්‍රී නවාතැන් ලබා දීමයි. මේ ගණයේ දානයක් ඕනෑම කෙනෙකුට එදිනෙදා ජීවිතයේදී පුහුණු කළ හැකිය.

8. එක් කලෙක සාක්ච නමින් කුමරෙක් විය. එක් දිනක් ඔහු සිය වැඩිමහල් සහෝදරයන් දෙන්නා සමග ක්‍රීඩා පිණිස කැලයට ගියේය. එහිදී ඔවුහු තම පැටවුන් හත්දෙනෙකු මරා සිය කුසගින්න නිවා ගැනීමට තැත් කරන හාමත් වූ කොටි දෙනක දුටහ.

වැඩිමහල් සහෝදරයන් බයෙන් දුවද්දී කන්දකට නැගුණ සාක්ච කොට්ඨෙත අබිමුවට පැන්නේ කොටි පැටවුන්ගේ ජීවිත බේරාගැනීමටය.

සාක්ච කුමාරය මේ පරිත්‍යාගී ක්‍රියාව කළේ නිරායාසයෙනි. එහෙත් ඔහු සිතින් මෙසේ සිතුවේය. “මේ කය වෙනස්වන සුළු තාවකාලික එකකි. මා මේ කයට ආශා කළේ එය විසිකරන අදහසින් නොවේ. එහෙත් දැන් මම එය කොට්ඨෙතට දන්දෙමි. එමගින් මට බුද්ධත්වය ලැබේවා.” මේ සිතිවිල්ලෙන් සාක්ච කුමාරයා පෙන්නන්නේ බුද්ධත්වය ලබා ගැනීමේ සැබෑ අදිටනයයි.

9. බුද්ධත්වය පතන්නා විසින් ආදරයෙන් රැකිය යුතු සිතේ අසීමිත ස්වභාවයන් සතරක් වෙයි. එනම් කරුණාව, මෛත්‍රිය, මුදිතාව හා උපේක්‍ෂාවයි. කරුණාව රැක ගැනීමෙන් කෙනෙකුට තණ්හාව ඉවත් කළ හැකිය. මෛත්‍රියෙන් කෝපය නැති කළ හැකිය. මුදිතාව නිසා දුක නැති කළ හැකිය. කෙනෙකුට සතුරා හා මිතුරා වෙනස්ව දැකීමේ පුරුද්ද උපේක්‍ෂාව ඇති කර ගැනීමෙන් නැති කර ගත හැක.

මිනිසුන් සන්තෝෂයට හා තෘප්තියට පත් කරන්නේ බලවත් කරුණාවකි. මිනිසුන් සන්තෝෂයට හා තෘප්තියට පත් නොකරන සියලු දේ ඉවත් කරන්නේ බලවත් මෛත්‍රියයි. ප්‍රීතිමත් සිතකින් සියලුදෙනාම තෘප්තියට හා සතුටට පත් කරන්නේ බලවත් මුදිතාවයි. සියලුදෙනාම සන්තෝෂයට හා තෘප්තියට පත්වූ විට බලවත් සාමකාමී බවක් ඇත. එවිට සියලුදෙනා කෙරෙහිම සමානාත්මතාව දක්විය හැකිය.

යමෙක් ප්‍රවේශමෙන් ඉහත කී අසීමිත මානසික ස්වභාවයන් රැකගත්තොත් තණ්හාව, ද්වේෂය, දුක මෙන්ම ප්‍රේම කරන සහ වෛරකරන සිත්වලින් ද ගැළවිය හැකිය. නමුත් එය පහසුවෙන් කළ හැක්කක් නොවේ. පවිටු සිතින් ගැළවීම මුර බල්ලකුගෙන් ගැළවීමට වඩා දුෂ්කරය. නිවැරදි සිත කැලයේ මුවෙකු පරිද්දෙන් පහසුවෙන් ගිලිහී යා හැකිය. එසේම පවිටු සිත ගලක කෙටු අකුරු මෙන් ඉවත් කිරීමට අසීරුය. නිවැරදි සිත දියෙහි ලියූ අකුරු මෙන්

පහසුවෙන් නැති වී යන සුළුය. ඇත්තෙන්ම ජීවිතයේ ඉතාම දුෂ්කර කායභීය වනුයේ බුද්ධත්වය සඳහා පුහුණු වීමයි.

10. ධනවත් පවුලක ඉපදුනත් මුදු මොලොක් ශරීර සෞඛ්‍යයක් ඇති ශ්‍රෝණ නැමැති කරුණයෙක් සිටියේය. බුද්ධත්වය ලැබීමේ දැඩි උනන්දුවෙන් යුතුවූ හෙතෙම ශාන්තිනායකයාණන්ගේ ශ්‍රාවකයෙක් විය. බුද්ධත්වයට යායුතු මග යාමට ඔහු කොතරම් අමාරුවෙන් වෙර දරුවා ද යත් අන්තිමේදී දෙපාවලින් ලේ ගලන්නට විය.

ඔහු ගැන අනුකම්පා කළ ශාන්තිනායකයාණෝ මෙසේ පැවසූහ. “ශ්‍රෝණ මා දරුව, ඔබ කවදා හරි නිවසේදී විනාව වයන හැටි උගත්තා ද? එහි තත් වඩා තද හෝ වඩා ලිහිල් කළොත් එයින් සංගීතය නොනැගෙයි. නියම ආකාරයට තත් ඇද්දොත් විතරයි ඉන් සංගීතය නැගෙන්නේ. බුද්ධත්වයට පුහුණුවීමත් හරියට විනාවේ තත් සකසනවා වගෙයි. ඔබේ සිත නැමැති තත් වඩා තද කළොත් හෝ වඩා බුරුල් කළොත් ඔබට බුද්ධත්වය ලද නොහැකිය. ඔබ සැලකිලිමත්ව හා ඥානවන්ත ලෙස ක්‍රියා කළ යුතුය.”

ශ්‍රෝණ මෙවදන් මැනවින් ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඔහු සොයා ගිය දෙය ලබා ගත්තේය.

11. ඉතා දක්ෂ ආකාරයෙන් පංචායුධ හරඹ කළ හැකි කුමාරයෙක් සිටියේය. පුහුණුවීම්වලින් පසුව ආපසු ගෙදර එන ඔහුට තුවාල කළ නොහැකි සමක් ඇති යෝධ සත්ත්වයෙකු හමුවිය.

සත්ත්වයා ඉදිරියට ආවත් කුමාරයා බිය නොවුණි. ඔහු හීයක් විද්දක් සතාට තුවාලයක් නොවී එය බිම වැටුණි. ඉන්පසු ඔහු තෝමරය විසිකළත් ඉන් ගොරෝසු හම සිදුරු නොවීය. ඉක්බිති හෙල්ලය හා පොල්ලක් විසිකළත් සතාට හිරිහැරයක් වුණේ නැත. ඊළඟට කඩුවෙන් කෙටුවත් කඩුව කැඩුණි. ඉන්පසු කුමාරයා අතින් හා පයින් සතාට ගැසුවත් පලක් නොවීය. යෝධ සතා සිය යෝධ අත්වලින් කුමාරයා අල්ලා ගත් බැවිනි. ඉක්බිති සිය හිස ආයුධයක් ලෙස යෙදවීමත් පලක් නොවීය.

යෝධ සත්ත්වයා මෙසේ පැවසීය. “උඹේ විරුද්ධ විමෙන් පලක් නෑ. මම දැන් උඹ ගිල දමමි. “එහෙත් කුමරා මෙසේ පිළිතුරු දුන්නේය. “උඹ සිතනවා ඇති මා මගේ ආයුධ සේරම පාවිච්චි කොට අවසානයයි කියා. නැහැ. ඒත් තව එක් ආයුධයක් ඉතිරිව තිබෙනවා. උඹ මාව ගිල දම්මොත් බඩේ දී මම උඹව විනාශ කරමි.”

කුමාරයාගේ දෛය්‍යවිචිතකම නිසා මදක් පැකිලුණු යෝධ සත්වයා මෙසේ ඇසීය. “කොහොමද උඹ එසේ කරන්නේ?” කුමාරයා මෙසේ තෙපළීය. “සත්‍යයේ බලයෙනි.”

එවිට සත්වයා කුමාරයා මුදා හැර සත්‍ය පිළිබඳව උපදෙස් පැතුටුවිය.

මේ උපදේශ කතාවෙන් කියැවෙන ඉගැන්වීම නම් ශ්‍රාවකයන්ට සිය උත්සාහයන්හිදී ඕනෑම අවස්ථාවකදී නොපසුබට ලෙස නොනවත්වාම වීයඹී පවත්වාගෙන යා යුතු බවයි.

12. නින්දිත අයුරින් තමාගේ ප්‍රයෝජනය ගැන පමණක් සිතීම සහ නිර්ලජ්ජාකම මනුෂ්‍ය වර්ගයා විපතට හෙලයි. එහෙත් අගෞරවය හා ලජ්ජාව මිනිසා රකියි. මිනිසුන් සිය මාපියන්ට වැඩිහිටියන්ට සොහොයුරන්ට සොහොයුරියන්ට ගරු කරන්නේ ඔවුන් ලජ්ජාව හා නින්දාව ගැන සලකන නිසාය. තමා ගැනම මෙතෙහි කිරීමෙන් පසුව තමා තුළින්ම එන ගෞරවය මදකට වළකාලීම යහපතී. අන් අය දෙස බලා ලජ්ජාවක් ඇතිකර ගැනීම මැනවි.

යම් මිනිසෙකුට තම පව් ගැන පසුතැවිලි වන සිතක් ඇත්නම් එම පව් නැතිවේ. එවැනි සිතක් නොමැති නම් එම පව් දිගටම පැවතී ඔහු විනාශ කර දමයි.

සැබෑ ධර්මය නිවැරදි ලෙස අසා එය අවබෝධ කරගෙන තමාට සම්බන්ධ කර ගන්නා තැනැත්තාට පමණක් එයින් ලාභයක් ලැබිය හැකිය.

යමෙක් ධර්මය හුදෙක් අසනවා පමණක් නම්, එය පිළිපදින්නේ නැත්නම් බුද්ධත්වය ලැබීමෙහි අසමත් වේ.

ඇදහීම, නිරහංකාරකම, නිහතමානීකම, විශ්වීය සහ ප්‍රඥාව බුද්ධත්වය පතන්නාට ශක්තිය ලබාදෙන මූලයන්ය. මේ අතුරින් ප්‍රඥාව ප්‍රධානය. අනිත්වා ප්‍රඥාවේම ප්‍රභේද පමණි. යමකු සිය පුහුණු කරන කාලයේදී ලෝභකික දෙයට ආශා වුණොත්, සම්ප්‍රලාපයෙහි ඇලුණොත් නිද්දාසීලි වුණොත් ඔහු බුද්ධත්වයට ඇති මගින් ඉවත්වනු ඇත.

13. බුද්ධත්වය සඳහා පුහුණුවීමේදී සමහරු අන්‍යයන්ට වඩා ඉක්මනින් සාර්ථක වෙති. එමනිසා කිසිවෙකු අන්‍යයන් මුලින් බුද්ධත්වයට එළඹෙනු බලා අධ්‍යයනී නොවිය යුතුය.

මිනිසෙකු දුණු ශිල්පය පුහුණුවන කල ඉක්මන් දියුණුවක් බලාපොරොත්තු නොවිය යුතුයි. එහෙත් තමා ඉවසීමෙන් පුහුණුවන්නේ නම් වැඩි වැඩියෙන් නිපුණ වන බව දත යුතුය.

ගඟක් පටන් ගන්නේ දිය දහරක් මෙනි. නමුත් එය මහ මුහුදට වැටෙන තුරු ක්‍රමයෙන් විශාල වෙයි.

මේ උදාහරණ මෙන්ම යමෙක් ඉවසීමෙන් හා නොනවත්වාම පුහුණු වුවහොත් ඔහු නිසැකවම බුද්ධත්වය ලබයි.

දූතම විස්තර කර ඇති පරිදි යමෙක් ඇස් ඇර ගෙන සිටියහොත් ඔහුට හැමතැනම ඉගැන්වීම් පෙනේ. එමනිසා බුද්ධත්වය සඳහා ඔහුට ලැබෙන අවස්ථා අපමණය.

එක්තරා මිනිසෙක් සාම්බ්‍රාහි පිලිස්සිය. සුවද එන්නේ වත් යන්නේ වත් නැති බව ඔහුට පෙනුණි. එය පෙනී යන්නේ වත් නොපෙනී යන්නේ වත් නැත. මේ කුඩා සිදුවීම් ඔහුට බුද්ධත්වය ලබා ගැනීමට මග පෙන්වීය.

වරක් එක් මිනිසෙකුගේ කකුලේ කටුවක් ඇනුණේය. ඔහුට තියුණු වේදනාවක් දැනුණේය. එකෙණෙහි වේදනාව සිතෙහි ප්‍රතික්‍රියාවක් පමණක් බව ඔහුට සිතුවේය. මේ සිදුවීම නිසා ඔහුට වඩා ගැඹුරු සිතිවිල්ලක් පහළ විය. එනම් කෙනෙකුට තම සිත පාලනය කළ නොහැකි නම් එය අතින් ගිලිහී යයි. එය පාලනය කළ හැකි වුණොත් සිත නිර්මල වෙයි. මෙම සිතුවිලිවලින් ටික වේලාවකට පසු බුද්ධත්වය ඔහු වෙත පැමිණියේය.

මහත් ධන තෘෂ්ණාවෙන් යුක්ත තවත් මිනිසෙක් සිටියේය. එක් දිනක් ඔහු තම ගිණු සිතුවිලි ගැන සිතමින් සිටින විට ඒවා ප්‍රඥාවට දවා දූමිය හැකි ලී පතුරු පමණක් බව වටහා ගත්තේය. එය ඔහුගේ බුද්ධත්වය ලැබීමෙහි ආරම්භය විය.

“ඔබේ මනස සමච තබාගන්න. එවිට මුළු ලොවම සමච තිබෙනු ඇත” යන පරණ කියමනක් ඇත. මේ වචන සලකා බලන්න. ලොවෙහි ඇති සියලුම වෙනස්කම්වලට හේතුවී ඇත්තේ මනසින් වෙනස් ලෙස හඳුනා ගැනීම් නිසා ය යන්න තේරුම් ගන්න. බුද්ධත්වයට මාර්ගයක් එම වචනවලම ගැබ් වී ඇත. ඇත්තෙන්ම බුද්ධත්වයට ඇති මාර්ග අපමණය.

III

ශ්‍රද්ධාවේ මග

1. බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ යන තෙරුවන් සරණ පතන්නෝ බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් ලෙස හඳුන්වති. බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ සිව් වැදෑරුම් විත්ත-පාලනයක් පිළිපදිති. ශීලය, ශ්‍රද්ධාව, චාගය සහ ප්‍රඥාවයි.

බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ පන්සිල් ප්‍රගුණ කරති. එනම් සතුන් නොමැරීම, සොරකම් නොකිරීම, කාමයෙහි වරදවා නොහැසිරීම, බොරු නොකීම මත්පැන් නොබීම යනුවෙනි.

බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් තුළ බුදුන්වහන්සේගේ සර්ව සම්පූර්ණ ප්‍රඥාව ගැන විශ්වාසයක් ඇත. තණ්හාව හා ආත්මාර්ථකාමීත්වය පිටුදකින ඔවුහු දානය පුහුණු කරති. හේතුඵල නියමය අවබෝධ කර ගන්නා ඔවුහු ජීවිතයේ වෙනස්වන සුඵ භාවය සිත්හි තබාගෙන ප්‍රඥාව ලැබීමට උත්සාහ දරති.

නැගෙනහිර දිසාවට ඇලවුණ ගසක් එම දිසාවටම පෙරළියන්නාක් මෙන් බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය අසා එය අදහන්නෝ බුදුන්වහන්සේගේ ශුද්ධ භූමියේ උපත ලබති.

2. බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ යන තෙරුවන් අදහන්නෝ බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් බව නිවැරදිව කියා ඇත. පරිපූර්ණ බුද්ධත්වය ලබාගෙන එයින්, මනුෂ්‍ය වර්ගයා මුදවා ගැනීමට සහ ඔවුන්ට ශාන්තිය උදාකර දුන්නේත් බුදුන්වහන්සේය. ධර්මය යනු සත්‍යයයි. බුද්ධත්වයේ සාරය හා එය පහදා දෙනු ලබන දේශනායි. බුදුන්වහන්සේ හා දහම් අදහන්නන්ගේ පරිපූර්ණ සමාජය සංඝයාය.

අපි බුදුබව, ධර්මය සහ සංඝ සමාජය ඒවා එකිනෙකට වෙනස් ලෙස සිතා කතා කරමු. නමුත් ඒවා ඇත්තෙන්ම එකක්ම වේ. බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මයේ බුදුන්වහන්සේ විද්‍යාමන වෙති. ධර්මය සංඝයා විසින් අවබෝධ කරනු ලැබේ. එබැවින් බුදුන්වහන්සේ අදහන්නා ධර්මය විශ්වාස කරමින් සංඝයා ආදරයෙන් රැක බලා ගැනීම යනු බුදුන්වහන්සේ පිළිබඳ විශ්වාසය තිබීමයි. එසේම බුදුන්වහන්සේ ඇදහීම යනු ධර්මය අදහමින් සංඝයා රැක බලා ගැනීමයි.

මේ නිසා බුදුන්වහන්සේ ඇදහීමෙන්ම මිනිස්සු විමුක්තියට සහ බුද්ධත්වයට පත්වෙති. සම්පූර්ණ ලෙස බුද්ධත්වයට පත් වූයේ බුදුන්වහන්සේ වන අතර උන්වහන්සේ සැම දෙනාටම ආදරය කරන්නේ තම එකම දරුවාට පරිද්දෙනි. එබැවින් බුදුන්වහන්සේ සිය මාපියන් ලෙස සලකන්නා, තමා බුදුන්වහන්සේ වශයෙන් තේරුම් ගෙන බුද්ධත්වයට පත්වෙයි.

මෙසේ බුදුන්වහන්සේට සලකන්නෝ උන් වහන්සේගේ ප්‍රඥාවෙන් අනුබල ලබන අතර දයානුකම්පාවට ද හසුවෙති.

3. බුදුන්වහන්සේ ඇදහීම තරම් යහපතක් ගෙන දෙන අන් කිසිවක් මේ ලොව නැත. බුදුන්වහන්සේගේ නම ඇසූ පමණින්, බුදුන්වහන්සේ ඇදහීමෙන් ඇතිවන මොහොතක සතුව අප්‍රමාණ යහපත් විපාක ගෙන දෙයි.

එමනිසා විශාල ගින්නකින් මේ ලොව පිරි තිබියදී පවා කෙනෙකු බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය සෙවීමෙන් සතුටට පත්විය යුතුය.

ධර්මය පැහැදිලි කළ හැකි ගුරුවරයෙකු සොයා ගැනීම අසීරු විය හැකිය. බුදුවරයකු හමුවීම ඊට වඩා දුෂ්කර විය හැකිය. නමුත් ඉතාමත්ම අසීරු දෙය නම් උන්වහන්සේගේ ධර්මය ඇදහීමයි.

එසේ වුව ද දැන් ඔබට මුණ ගැසීමට අමාරු බුදුන්වහන්සේ හමුවී ඇත. ඇසීමට අසීරු ධර්මය පැහැදිලි කොට දී ඇත. දැන් ඉතින් ඔබ සතුටු වී බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගත යුතුයි.

4. මිනිස් ජීවිතය නැමැති දිගු ගමනෙහි දී ශ්‍රද්ධාව ඉතා හොඳම යහළුවායි. එය ගමනේ හොඳම ප්‍රබෝධකයයි. හොඳම වස්තුවයි.

ශ්‍රද්ධාව ධර්මය ලබන අතයි. එය සියලු ගුණධර්මයන් අත්කර ගන්නා නිර්මල අතයි. ශ්‍රද්ධාව සියලු ලෞකික ආශා අළු කර දමන ගින්නයි. එය බර සැහැල්ලු කර දෙයි. යායුතු මග පෙන්වන මාර්ගෝපදේශකයායි.

ශ්‍රද්ධාව තණ්හාව, බිය, හා උඩඟුකම දුරුකරයි. එය ආචාරශීලීබව සහ අන්‍යයන්ට ගරුකරන්ට උගන්වයි. සිදුවීම් නිසා ඇතිවන බැඳීම්වලින් අප නිදහස් කරයි. එය අපට දුෂ්කරතාවලට මුහුණදෙන්නට ධෛර්යය ලබාදෙයි. එය පෙළඹවීම් මැඩ පවත්වා ගැනීමට බලය ලබාදෙයි. එය අපට අපගේ ක්‍රියා ඉතා උසස් හා නිර්මල අයුරින් කරන්නට හැකියාව ඇති කරයි. එසේම එය සිත නුවණින් පොහොසත් කරයි.

ශ්‍රද්ධාව යමෙකුගේ මග දීර්ඝ හා විඩාවෙන් යුතුවූ විට ධෛර්ය ලබාදී බුද්ධත්වය කරා යොමු කරවයි.

ශ්‍රද්ධාව අප බුදුන්වහන්සේ හමුවෙහි සිටින බවට හැඟීමක් ඇති කරයි. එය බුදුන්වහන්සේගෙන් ලැබෙන පිටුවහල වෙත අප ගෙන යයි. ශ්‍රද්ධාව අපේ දැඩි ආත්මාර්ථකාමී සිත් මුදු මොලොක් බවට පත්කොට මිත්‍රශීලී ජීවයක් හා කරුණාව හඳුනන සිතක් ලබාදෙයි.

5. ශ්‍රද්ධාව ඇති අය ඔවුන් අසන මොන‍යම් දෙයක වුව ද බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය හඳුනාගැනීමට අවශ්‍ය ප්‍රඥාව ලබාගනිති. ශ්‍රද්ධාව ඇති අය සියලුදෙය හේතුවල නියාමය නිසා ඇතිවන දේ පමණක් බව දැක ගැනීමට අවශ්‍ය ඥානය ලබති. එසේම එය ඔවුන්ට ඉවසිලිවත්තව පිළිගැනීමේ නිහතමානී බව ලබාදෙයි. එමෙන්ම එය සාමකාමීව අනුගත වීමට අවශ්‍ය හැකියාව ලබාදෙයි.

ශ්‍රද්ධාව ජීවිතයේ අනිත්‍යය අවබෝධ කර ගැනීමට අවශ්‍ය ඥානය ලබාදෙයි. ඔවුහු ඒ වෙනස්වීම නිසා කණගාටුවට හෝ විස්මයට පත් නොවෙති. මක්නිසා ද යත් ස්වභාවයන් හා ඒ ඒ ආකාරයන් වෙනසක් ඇතිවුණත් ජීවිතයේ සත්‍යය සැමදා නොවෙනස්ව පවතින බව දන්නා බැවිනි.

ශ්‍රද්ධාවෙහි වැදගත් අංග තුනක් ඇත. එනම් පසුතැවිල්ල, අන්‍යයන්ගේ ගුණවත්කම ගැන සතුටට පත්වීම හා අවංකව ගරු කිරීම, බුදුන්වහන්සේ පෙනී සිටින බවට ඇති කෘතචේදී පිළිගැනීමයි.

ශ්‍රද්ධාවේ මෙම අංග මිනිසුන් විසින් වඩාගත යුතුයි. තමන්ගේ අසාර්ථක භාවයන් සහ නරක ගැන ඔවුන්ට හැඟීමක් තිබිය යුතුයි. ඔවුන් ඒවා ගැන ලජ්ජා වී පාපෝච්චාරණය කළ යුතුයි. අන්‍යයන්ගේ හොඳ ක්‍රියා හා හොඳ ගතිගුණ ගැන ප්‍රශංසා කළ යුතු අතර ඒවා උත්සාහයෙන් පුරුදු කළ යුතුය. බුදුන්වහන්සේ සමග විසීමට හා බුදුන්වහන්සේ සමග ක්‍රියා කිරීමට ඔවුන් පුරුද්දක් ලෙස කැමති විය යුතුය.

ශ්‍රද්ධාවත් සිතක් යනු අව්‍යාජ සිතකි. එය ගැඹුරු සිතකි. එය බුදුන්වහන්සේගේ නිර්මල දේශයට උන්වහන්සේගේ බලයෙන් යැමට අවංකව සතුටුවන සිතකි.

එමනිසා මිනිසුන් නිර්මල දේශයට රැගෙන යන ශ්‍රද්ධාවට බුදුන්වහන්සේ බලයක් දෙති. එම බලය ඔවුන් පිරිසිදු කරයි. එම බලය ඔවුන් ආත්ම මුළාවෙන් ආරක්ෂා කරයි. එක් මොහොතකට පමණක් වුව ද ශ්‍රද්ධාව ඇති කර ගත්තොත්, මුළු ලෝකයේම බුදුන්වහන්සේගේ නම වර්ණනා කරනු අසන විට, ඔවුහු නිර්මල දේශයට යොමු කරවනු ලබති.

6. ශ්‍රද්ධාව යනු ලෞකික මනසට එක් කළ යමක් නොවේ. එය මනසෙහි පවතින බුදුන්වහන්සේගේ ස්වභාවයෙහි ප්‍රකාශයකි. බුදුන්වහන්සේ අවබෝධ කරගන්නා පුද්ගලයා තමාම බුදුවරයෙක් වෙයි. බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇති පුද්ගලයා තමාම බුදුවරයෙක් වෙයි.

එහෙත් කෙනෙකු තුළ පවතින බුදුන්වහන්සේගේ ස්වභාවය එළිකිරීම හා යළි අත්කර ගැනීම පහසු දෙයක් නොවේ. නිරන්තරයෙන් ඉහළ පහළ යන තණ්හා, ද්වේෂ හා ලෞකික ආශාවන් පවතිද්දී නිර්මල සිතක් තබාගැනීම පහසු කටයුත්තක් නොවේ. එහෙත් ශ්‍රද්ධාව එය කරනට හැකියාව ලබාදෙයි.

කැලයේ විෂ සහිත ඵරඬු ගස් අතරෙහි ඵරඬු පමණක් වැවෙයි. නමුත් සුවඳැති හඳුන් නොවැවේ. ඵරඬු කැලයක හඳුන් ගසක් වැවුණොත් එය ප්‍රාතිභායාසීයකි. එමෙන්ම මිනිසුන්ගේ හදවත්

තුළ බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවක් වැඩුණොත් එය ප්‍රාතිභායතීයකි.

එබැවින් බුදුන්වහන්සේ ඇදීහිමේදී ඇතිවන ශ්‍රද්ධාව “මුල්රහිත” ශ්‍රද්ධාවක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. එනම් මිනිස් සිතක වැවෙන්ට එහි මුල් නැත. එහෙත් කරුණාවන්ත වූ ද සිතෙහි වැවෙන්ට එහි මුල් ඇත.

7. මේ ආකාරයට ශ්‍රද්ධාව ඵලසහිත හා පූජනීය වෙයි. එහෙත් ශ්‍රද්ධාව අලස සිතක අවදි කිරීම අපහසුය. විශේෂ වශයෙන් කිව්වොත් මිනිස් සිතක සෙවනැලි අතර ගිනි පුපුරු මෙන් දිලිසි ශ්‍රද්ධාව හීන කරන පස් වැදැරුම් සැකයක් ඇත.

පළමුවැන්න බුදුන්වහන්සේගේ ඥානය ගැන ඇති සැකයයි. දෙවැන්න බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය ගැන ඇති සැකයයි. තුන්වැන්න බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය විස්තර කරන්නා පිළිබඳ සැකයයි. සතරවැන්න උතුම් මග සඳහා පිළිපැදිය යුතු පිළිවෙත් පිළිබඳ සැකයයි. පස්වැන්න තම අහංකාර නොඉවසිලිවන්න සිත නිසා බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය තේරුම්ගෙන පිළිපදින්නන්ගේ අවංක භාවය ගැන ඇතිවන සැකයයි.

ඇත්තෙන්ම සැකය තරම් භයානක අන් දෙයක් නැත. සැකය මිනිසුන් වෙත් කරයි. එය ප්‍රසන්න සබඳතා සහ මිත්‍රකම් කඩා බිඳ දමන විෂකි. එය ඇතී වේදනා දෙවන කටුවකි. එය මිනී මරණ කඩුවකි.

ශ්‍රද්ධාවේ මූලයන් බොහෝ කලකට පෙරාතුව බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාව විසින් හිඳුවනු ලැබීය. යමකුට ශ්‍රද්ධාව ඇතිවන කල්හි ඔහු මේ කාරණය අවබෝධ කරගත යුතුය. එමෙන්ම උන්වහන්සේගේ සත්පුරුෂකම ගැන කෘතඥ විය යුතුය.

ශ්‍රද්ධාව අවදිකළේ තමාගේම කරුණාව නොවන බව කිසිවෙක් අමතක නොකළ යුතුය. එය අවදි කළේ බොහෝ කලකට පෙර බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාවේ ශ්‍රද්ධාව නැමැති ආලෝකය මිනිස් සිත තුළම විහිදුවා හැරීමෙනි. ඔවුන්ගේ මෝහය නැමැති අන්ධකාරය එයින් දුරු කළේය. වර්තමාන ශ්‍රද්ධාවේ සතුට යමෙක් ලබයි ද ඔහු ඔහුගේ උරුමය ලබා ඇත.

සාමාන්‍ය ජීවිතයක් ගතකරද්දී පවා කෙනෙකුට නිර්මල භූමියෙහි උපත ලැබ, බුදුන්වහන්සේගේ කාලාන්තරයක් පවතින කරුණාව තුළින් ශ්‍රද්ධාව අවදිකර ගතහොත් සාමාන්‍ය ජීවිතයක් ගතකරමින් වුව ද කෙනෙකුට ශ්‍රද්ධ භූමියෙහි උපත ලැබිය හැක.

ඇත්තෙන්ම මේ ලොව ඉපදීම දුෂ්කරය. බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය ඇසීම අසීරුය. ශ්‍රද්ධාව අවදිකර ගැනීම ඊට වඩා අසීරුය. එමනිසා සියලුදෙනාම බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය ඇසීමට සෑම උත්සාහයක්ම දැරිය යුතුය.

IV

උතුම් වදන්

1. ඔහු මට බැන්ණේය. මට සිනාසුණේය. මට ගැසුවේය. මේ අයුරින් ඔහු සිතයි. එම සිතුවිලි පවතින තුරු ඔහුගේ ක්‍රෝධය පවතියි.

අමනාපසහගත සිතුවිලි සිතෙහි තිබෙනතුරු ක්‍රෝධය අතුරුදහන් නොවේ. අමනාප සිතුවිලි අමතක වූ වහාම ක්‍රෝධය අතුරුදහන් වේ.

වහලක් මනාව සාදා නැත්නම් පිළිසකර කළේ නැත්නම් ගෙය තුළට වතුර කාන්දු වේ. මනාව පුහුණු නොකළ, පාලනය නොකළ සිත තුළට ද එසේම තණ්හාව ඇතුළු වේ.

කම්මැලිකම මරණයට ඇති කෙටි පාරකි. අප්‍රමාදී බව ජීවිතයේ මාර්ගයයි. මෝඩ මිනිස්සු අලස වෙති. නුවණැත්තෝ අප්‍රමාද වෙති.

ඊතල සාදන්නා තම ඊතල ඇද නැතිව සාදන්නට වැයම් කරයි. එසේම නුවණැත්තා සිය සිත ඇද නැතිව තබා ගන්නට වැයම් කරයි.

අවුල් වූ සිත නිතරම ක්‍රියාත්මක වෙයි. එහා මෙහා පනියි. පාලනය කරන්නට අමාරුය. නමුත් නිශ්චල සිත සාමකාමීය. එබැවින් සිත පාලනයට හසුකොට තබා ගැනීම ඥානවන්තය.

මිනිසා පවට යොමු කරන්නේ ඔහුගේම සිතයි. ඔහුගේ සතුරෙකු හෝ විරුද්ධකාරයෙකු නොවේ.

තමා සිත තණ්හාවෙන් ක්‍රෝධයෙන් හා මූළාවෙන් රැකගන්නා තැනැත්තා සදාකාලික සැබෑ සාමය සතුවීන් විඳගනී.

2. තමන් කරන්නේ නැතිව තෙපළන ප්‍රසන්න වචන සුවඳින් තොර මල් වාගේය.

මලක සුවඳ සුළඟට ප්‍රතිවිරුද්ධ දෙසට හමන්නේ නැත. එහෙත් හොඳ මිනිසාගේ හොඳ නම සුළඟට ද ප්‍රතිවිරුද්ධව ලෝකය තුළට ගමන් කරයි.

නින්ද නැති මිනිසාට රාත්‍රිය දිගයි. එසේම විඩාපත් මගියාට ගමන දිගයි. එසේම නිවැරදි දහම නොදන්නාට සසර දිගයි. සංචාරයක යෙදෙන විට තමාට සමාන හිතක් හෝ ඊට වඩා හොඳ හිතක් ඇතියකු සමග යා යුතුය. නමුත් මෝඩයකු සමඟ යනවාට වඩා තනිව යෑම මැනවි.

සංචාරයක යෙදෙන විට සමාන කෙනෙකු නොමැති නම් තනිව ගමන් ගැනීම යෙහෙකි.

වංක හා පවිටු මිතුරා වන මාගයෙකුට වඩා බිය විය යුත්තෙකි. වන මාගයා ඔබේ ඇඟ තුවාල කරනු ඇත. නමුත් පවිටු මිතුරා ඔබේ සිත තුවාල කරනු ඇත.

මිනිසෙකුට තමාගේ සිත පාලනය කරගත නොහැකි වනතුරු “මේ මාගේ පුතා-මේ මාගේ වස්තුව” යනාදී සිතුවිලිවලින් සතුටක් ලබන්නේ කෙසේ ද? අණුවන මිනිසා මෙවැනි සිතුවිලිවලින් සතුටට පත්වෙයි.

තමා මෝඩයකු බව දැනගෙන සිටීම මෝඩයකු වී තමා ඥානවන්තයැයි සිතා සිටීමට වඩා හොඳයි.

හැන්දට එහි ඇති ආහාරවල රස නොදන්නේ. එමෙන්ම අනුවණ තැනැත්තා මුනිවරයෙකු ඇසුරු කළත් ඔහුගේ නුවණ අවබෝධ කර නොගනී.

අලුත් කිරි මිදෙන්නට ප්‍රමාද වේ. එසේම පවිටු ක්‍රියාවලට ඉක්මනින්ම විපාක ලැබෙන්නේ නැත. පවිටු ක්‍රියා අළු යට සැඟවී ඇති ගිනි පුපුරක් මෙන් පැවතී අවසානයේ දී විශාල ගින්නක් ඇති කරයි.

මිනිසෙකු වරප්‍රසාද, උසස්වීම්, ලාභ, බුහුමන්වලට ආශාකරන්නට තරම් මෝඩ වෙයි. එහෙත් ඒවායින් කිසිකලෙක ඔහුට සතුටක් නොලැබෙයි. ඒ වෙනුවට වේදනාව ගෙන එනු ඇත.

වැරදි හා දුර්වලතා පෙන්වා දී පවිකම්වලට තරවටු කරන හොඳ මිතුරාට සැඟවුණ නිධානයක රහස හෙළි කරන්නකුට මෙන් ගරු කළ යුතුය.

3. තමාට හොඳ උපදෙස් ලැබෙන විට සතුටට පත්වන මිනිසා සුවසේ නිදයි. මක්නිසා ද ඔහුගේ සිත ඒවායින් පිරිසිදු වන බැවිනි.

වඩුවෙක් පරාල කෙලින් සෑදීමට තැත් කරයි. දුනුවායා දුනු සමබරව සෑදීමට තැත් කරයි. වතුර යවන්නා ජලය මනාව ගලායන ලෙස හාරයි. එසේම නුවණැති මිනිසා තම සිත මනාව හා සත්‍ය ලෙස ක්‍රියාකරවනු වස් පාලනය කරන්නට තැත් කරයි.

මහ කන්දක් සුළඟින් නොසෙල්වේ. එසේම නුවණැති මිනිසකුගේ සිත නින්දාවෙන් හෝ ප්‍රසංශාවෙන් නොසෙල්වේ.

තමාම ජය ගැනීම යුද්ධයක දී දහසක් දෙනා ජය ගැනීමට වඩා හොඳයි.

එක දවසක් ජීවත්වී යහපත් ධර්මයක් ඇසීම එවැන්නක් නොදැන සියයක් අවුරුදු ජීවත් වෙනවාට වඩා හොඳයි.

තමාට ගරු කරන්නන් නිරතුරු අවධානයෙන් සිටීම අවශ්‍යයයි. නැත්නම් පවිටු ආශාවලට යටත්වීමට සිදුවිය හැකිය. අඩුම වශයෙන් ජීවිතයේ එක් වරක්වත් තරුණ වියේ දී, මැදිවියේදී හෝ මහළුවියේදී ශ්‍රද්ධාව අවදි කරගත යුතුයි.

ලෝකය සෑම විටම ගිනි ගනී. තණ්හා, ද්වේෂ, මෝහ ගින්නෙන් ගිනි ගනී. හැකි තරම් ඉක්මනින් ඒ අනතුරුවලින් පලා යා යුතුයි.

ලෝකය දිය බුබුලක් වැන්න. එය මකුළුදලක් වැන්න. කිලිටි ජෝගුවක් තුළ ඇති අපිරිසිදු දෙයක් වැන්න. එබැවින් නිරතුරුවම සිතේ නිර්මල බව රැකගත යුතුයි.

4. පව් නොකිරීම, යහපත කිරීම, සිත නිර්මලව තබා ගැනීම, බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මයෙහි සාරයයි.

ඉවසීම ඉතාම අසීරු විනයයි. නමුත් අවසාන ජය ලැබෙන්නේ ඉවසන්නාටමය.

නොරිස්සුම් ගතිය දැනෙන විට එය දුරු කළ යුතුයි. කණගාටුවෙන් පසුවන විට කණගාටුව පහකළ යුතුයි. තණ්හාවෙහි ගැලී සිටින විට තණ්හාව ඉවත් කළ යුතුයි. නිර්මල පරාර්ථකාමී ජීවිතයක් ගත කරන්නට නම් සමාද්ධිමත් භාවය තුළ කිසිවක් තමාගේ යයි නොගිණිය යුතුය.

නිරෝගිවීම මහා ලාභයකි. ලද දෙයින් සතුටට පත්වීම ඉතා විශාල ධනයක් ලැබීමට වඩා මනාය. විශ්වාසවන්තකම මිත්‍රකමේ සත්‍ය වූ ලකුණයි. බුද්ධත්වය ලබා ගැනීම උසස්ම සතුටයි.

යමෙකු තුළ පාපයට අකමැත්තක් තිබේ නම්, යමෙකු වෙත ශාන්තභාවය තිබේ නම්, යමෙකු හොඳ ධර්මයන්ට සවන් දීමෙන් සතුටක් ලබයි නම් මෙවැනි හැඟීම් ඇති යමෙකු ඒවා අගය කරයි නම් ඒවිට ඔහු බියෙන් මිදේ.

ඔබ කැමති දේවල බැඳෙන්නට ඒවා. අකමැති දේ ගැන තද අකමැත්තක් ඇති කර ගන්නට ඒවා. කණගාටුව, බිය හා බැඳීම කෙනෙකුගේ කැමැති අකමැති බව නිසා ඇතිවේ.

5. මළකඩ යකඩයෙන්ම හටගෙන ඒය විනාශ කර දමයි. එසේම පාපය මිනිසාගේ සිතෙහි හටගෙන මිනිසා විනාශකර දමයි.

අවංකව නොකියවන ලද ශුද්ධ ලියවිල්ල ඉක්මනින් දුහුවිල්ලෙන් වැසෙයි. අලුත්වැඩියා කළ යුතු ගෙයක් එසේ නොකළවිට ගරා වැටෙයි. එමෙන්ම අලස මිනිසා ඉක්මනින්ම කෙලෙසීමට පත්වේ.

අපිරිසිදු ක්‍රියා මිනිසා දූෂණය කරයි. ලෝභකම දානය දූෂිත කරයි. එමෙන්ම පවිටු ක්‍රියා මේ ජීවිතය පමණක් නොව ඊළඟට එන ජීවිතය ද දූෂණය කරයි.

නමුත් දූෂිත බවේ ඉතාම හයානක දෙය නම් අවිද්‍යාවයි. අවිද්‍යාව දුරු කරන තුරු මිනිසාට සිය සිත හෝ කය නිර්මල කර ගැනීම බලාපොරොත්තු විය නොහැක.

නිර්ලජ්ජා බවට වැටෙන්නට, කපුටකු මෙන් ගරුසරු නැති හා බිය සැක නැතිවන්නට, කනගාටුවක් නැතිව අනුන්ට හිංසා කරන්නට පහසුයි.

නිහතමානී වන්නට, ගරු කරන්නට හා සැලකිලි දක්වන්නට, සියලු බැඳීම්වලින් මිදෙන්නට, ක්‍රියාවෙන් හා සිතුවිල්ලෙන් පිරිසිදු වන්නට, නුවණැති වන්නට ඇත්තෙන්ම ඉතා අමාරුය.

තමන්ගේ වැරදි පිළිගන්නට අසීරු වුණත් අනුන්ගේ වැරදි පෙන්වා දෙන්නට නම් පහසුය. කල්පනාවෙන් තොරව අනුන්ගේ වැරදි පතුරුවා හරිමින් තමාගේ පවි සඟවන තැනැත්තා තම වැඩිපුර දාදුකැටය සඟවන සුදුකාරයෙක් වැනිය.

අහස කුරුල්ලකුගේ, දුමක හෝ සුලඟක සලකුණක් තබා නොගනී. පවිටු ඉගැන්වීම් බුද්ධත්වය ලබා නොදෙයි. මෙලොව කිසිවක් ස්ථිර නැත. බුද්ධත්වයට පත් සිත කිසිවකින් නොසැලේ.

6. වංශාධිපතියෙකු තම මාලිගයේ දොරටු මුරකර වන්නාක්මෙන් සිත බාහිර සහ අභ්‍යන්තර උවදුරුවලින් රැක ගත යුතුයි. එය මොහොතකටවත් නොසලකා හැරිය යුතු නොවේ.

තමාගේ ස්වාමියා තමාමය. රැකවරණ ලද යුතු ක්ෂේම භූමිය තමාමය. එබැවින් අන් සියල්ලටම මත්තෙන් තමා පාලනය කර ගත යුතුය.

ලොකික බැඳීම් හා විලංගුවලින් මිදී නිදහස ලැබීමේ මුල් පියවරවල් වන්නේ තමාගේ සිත පාලනය කර ගැනීම. සම්පප්‍රලාප නවතා කල්පනාකාරී වීමයි.

සුය්‍යා දිවා කල ආලෝකමත් කරයි. සඳ රාත්‍රිය අලංකාර කරයි. විනය රණවිරුවකුගේ උදාර භාවය දියුණු කරයි. එසේම භාවනාව බුද්ධත්වය සොයන්නා ප්‍රකට කරයි.

ඇස, කණ, නාසය, දිව හා ශරීරය යන පසිඳුරන් රැකවල් කළ නොහැකි තැනැත්තා තම වටපිටාවෙන් කැලඹීමට පත්වෙයි. එවැන්නකු බුද්ධත්වය සඳහා පුහුණුවීමට සුදුසු නැත. පසිඳුරන් නැමැති දොරටු මනාලෙස රැකවල් කර සිත පාලනයේ තබාගත් තැනැත්තාහට සාර්ථක ලෙස බුද්ධත්වය සඳහා පුහුණු විය හැකිය.

7. ස්වකීය රූපි අරුචිකම්වලට වහල්වන තැනැත්තා සිදුවීම්වල අර්ථය නිවැරදිව වටහා ගත නොහැකිව ඒවාට යටත්වෙයි. සම්බන්ධතාවලින් නිදහස් වන තැනැත්තා සිදුවීම් නිවැරදි ලෙස වටහාගන්නා අතර ඔහුට හැම දෙයම නැවුම් හා අර්ථවත් වෙයි.

සන්තෝෂය පසුපස කණගාටුව එයි. කණගාටුව පසුපස සන්තෝෂය එයි. සන්තෝෂයේ හා කණගාටුවේ සහ හොඳ හෝ නරක ක්‍රියාවල වෙනස නොදකිනවිට යමෙක් නිදහස යනු කුමක්දැයි දැනගනී.

අනාගතය ගැන සිතා කරදරවීම හෝ අතීතය ගැන සිතා දුක්වීම හරියට බටලී කපා දමා වියලෙන්ට හැරියා වාගේය.

ශරීරයේ සහ මනසේ නිරෝගීකමේ රහස මෙයයි. අතීතය ගැන නො වැලපීම අනාගතය ගැන කරදර නොවීම හෝ කරදර

බලාපොරොත්තු නොවීම එහෙත් වර්තමානය ඥානවන්තව හා උද්යෝගීමත්ව ගතකිරීම වේ.

අතීතයේ ජීවත් නොවන්න. අනාගතය ගැන සිහින නොදකින්න. සිත වර්තමාන මොහොත කෙරෙහි යොමු කරන්න.

වර්තමානයේ තමාට පැවරෙන යුතුකම් සාර්ථකව හොඳින් ඉටු කිරීම වටී. ඒවා මගහැරීමට හෝ හෙටට කල් දැමීමට වැයම් නොකරන්න. වර්තමානයේ ක්‍රියා කිරීමෙන් කෙනෙකුට හොඳ දවසක් ගත කළ හැකිය.

බුද්ධිය හොඳම මගපෙන්වන්නායි. ශ්‍රද්ධාව හොඳම සගයායි. නූගත් බවේ සහ වේදනාවේ අඳුරින් ගැලවී බුද්ධත්වයේ ආලෝකය ලබන්ට වැයම් කළ යුතුයි.

මිනිසෙකුගේ සිත කය පාලනයට යටත්ව තබා ඇත්නම් ඔහු ඒ පිළිබඳ සදාචාරාත්මක ක්‍රියාවලදී සාක්ෂි සැපයිය යුතුයි. එය ශුද්ධ වූ යුතුකමකි. එකල්හි ශ්‍රද්ධාව ඔහුගේ ධනය වනු ඇත. අවංකකම ඔහුගේ ජීවිතයට මිහිරි රසයක් දෙනු ඇත. ගුණධර්ම රැස්කිරීම ඔහුගේ පුෂ්නිය කායභී වනු ඇත.

ජීවන ගමනේ දී ශ්‍රද්ධාව පෝෂණය වේ. සදාචාර ක්‍රියා රැකවරණය වේ. බුද්ධිය දවාලා ආලෝකය වනු ඇත. නිවැරදි සිහිය රාත්‍රියට රැකවරණයක් වනු ඇත. මිනිසකු පිරිසිදු ජීවිතයක් ගත කරයි නම් කිසිවකින් ඔහු විනාශ කළ නොහැක. ඔහු තණ්හාව පරාජය කළේ නම් කිසිවකින් ඔහුගේ නිදහසට සීමාවක් ඇති නොවේ.

සිය පවුල වෙනුවෙන් තමා ගැන අමතක කළ යුතු වේ. සිය ගම්මානය වෙනුවෙන් තම පවුල අමතක කළ යුතු වේ. සිය ජාතිය වෙනුවෙන් ගම අමතක කළ යුතු වේ. බුද්ධත්වය වෙනුවෙන් හැම දෙයම අමතක කළ යුතු වේ.

සියලුදෙයම වෙනස්වන සුළුය. සෑම දෙයම ඇතිවී නැතිවෙයි. ජීවිතයේ සහ මරණයේ දුක පසුකර යන තුරු කෙනෙකුට අසීමිත වූ සාමය ලැබිය නොහැකිය.

ශ්‍රාවක සමාජය

පළමුවෙනි පරිච්ඡේදය

ශ්‍රාවක සමාජයේ යුතුකම්

I

අනගාරික භික්ෂුහු

1. මගේ ශ්‍රාවකයෙකු වීමට කැමති තැනැත්තා සිය පවුල, සාමාජික ජීවිතය හා වස්තුව හා ඇති සියලු රඳා පැවතීම් ගැන ඇති සියලු සම්බන්ධතා අතහැරීමට කැමති විය යුතුය.

ධර්මය වෙනුවෙන් එවැනි සම්බන්ධතා අත්හළ කය හෝ සිත සඳහා බැඳුණු තැනක් නැති තැනැත්තා මගේ ශ්‍රාවකයකු වන අතර ඔහු අනගාරික භික්ෂුවක් ලෙස හඳුන්වනු ලබයි.

මගේ පියවර මතුයෙහි ගමන් කළත්, මගේ ඇඳුම් ඇන්දත් ඔහුගේ සිත තණ්හාවෙන් කැළඹී ඇත්නම් ඔහු මගෙන් බොහෝ ඇතය. ඔහු භික්ෂුවක ලෙස ඇන්දත් ධර්මය නොපිළිගනී නම් ඔහු මා දකින්නේ නැත.

එහෙත් සියලු තණ්හා දුරු සිත නිර්මලව හා සාමකාමීව තබාගන්නේ නම් ඔහු සැතපුම් දහසක් දුර සිටියත් මට ඉතා ළංවේ. ඔහු ධර්මය පිළිගත්තොත් එතුළින් මා දකිනු ඇත.

2. මගේ ශ්‍රාවකයන් වූ අනගාරික භික්ෂූහු, සිව් වැදෑරුම් නියමයන් පිළිපැද ඔවුන්ගේ ජීවිත ඒ මත ගොඩ නැංවිය යුතුය.

පළමුව ඔව්හු ඉවත දමන ලද පරණ ඇඳුම් පෙරවති. දෙවනුව පිඬු සිඟා යාමෙන් සිය ආහාර ලබා ගනිති. තුන්වෙනුව ඔවුන්ගේ නිවහන වන්නේ රෑ වුණ ස්ථානයේ ඇති ගසක් මුල හෝ ගලක් මතය. සතරවනුව ඔව්හු මුත්‍රවලින් සංඝයා විසින් සාදන ලද විශේෂ ඖෂධයක් පමණක් පාවිච්චි කරති.

පාත්‍රය අතින් ගෙන ගෙන්ගෙට යෑම සිඟන ජීවිතයකි. නමුත් සංඝයා එසේ කිරීමට අන්‍යයන් විසින් පොළඹවා නැත. සිදුවීම් නිසා හෝ බලවත් පෙළඹවීමක් නිසා හෝ එසේ කරන්නට බලපෑම් කර නැත. ඔහු එසේ කරන්නේ සිය නිදහස් කැමැත්තෙනි. මක්නිසා ද ශ්‍රද්ධාවන්ත ජීවිතය තමා ජීවිතයේ සියලු මූලාවන්ගෙන් ඇත් කරන බව, සියලු වේදනාවන් මග හරවන බව බුද්ධත්වයට මග පෙන්වන බව ඔහු දන්නා බැවිනි.

අනගාරික භික්ෂුවකගේ ජීවිතය පහසු එකක් නොවේ. ඔහුට සිය සිත තණ්හාවෙන් හා ද්වේෂයෙන් නිදහස් කරගත නොහැකි නම් පසිඳුරන් හෝ සිත පාලනය කරගත නොහැකි නම් ඒ ජීවිතය භාර ගත යුතු නැත.

3. තමා අනගාරික භික්ෂුවක් වශයෙන් විශ්වාස කරන යම් පුද්ගලයෙකුට ඒ ගැන විමසන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දීමට පුළුවන් විය යුතුයි. ඔහුට මෙසේ කියන්නට හැකි විය යුතුය. “අනගාරික භික්ෂුවක වීම සඳහා අවශ්‍ය ඕනෑම දෙයක් භාර ගැනීමට මම කැමති වෙමි. මම අවංකව එම අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට වැයම් කරමි. මට දන්දෙන අයට මම කෘතඥවන අතර, යහපත් හා උනන්දුවෙන් යුතු ජීවිතයක් ගත කිරීමෙන් ඔවුන් සතුටු කරන්නට උත්සාහ කරමි.”

අනගාරික භික්ෂුවක් වීම සඳහා පුහුණු විය යුතු විධි කීපයක් වෙයි. තමා අසමත් වනවිට ලජ්ජාවට හා අගෞරවයට සංවේදී විය යුතුය. ඔහුගේ ජීවිතය පිරිසිදුවන්නට නම් ඔහුගේ සිත කය වචනය පිරිසිදුව තබා ගත යුතුයි. සිය පසිඳුරන් නමැති දොරටු රැකවල් කළ යුතුයි. සමහර අහඹු ප්‍රීතී වෙනුවෙන් සිය සිතේ පාලනය නැතිකර නොගත යුතුයි. ඔහු තමා වර්ණනා කරනොගත යුතු අතර අනුන්ට නින්දා නොකළ යුතුය. අධික නින්දට හෝ අලසබවට පුරුදු නොවිය යුතුය.

සැන්දෑයාමේ මඳක් නිශ්චලව හිඳගෙන භාවනායෝගීව පසුවන්නට වේලාවක් තිබිය යුතුය. නින්දට පෙර මඳක් සක්මන් කළ යුතුය. සුවදායක නින්දක් ලබන්නට නම් සිය පාදයන් එකට තබා දකුණු ඇලයට හැරී නිදාගත යුතුවන අතර, අවසාන සිතිවිල්ල විය යුත්තේ පසුදා උදෑසන අවදි විය යුතු වේලාව පිළිබඳවයි. උදේ

පාන්දරිත්ම මදක් නිශ්චල භාවනායෝගීව හිඳ පසුව කෙටි සක්මනක යෙදිය යුතුය.

මුළු දවසම පරීක්ෂාකාරී සිතක් පවත්වා ගත යුතුය. සිත කය පාලනය කොට තණ්හාව, ද්වේෂය, මෝඩකම, නිදිමත, අනවධානය, පසුතැවිල්ල, සැකය සහ සියලු ලෝකික ආශාවන්ට යොමුවන සිතිවිලි මගහැරිය යුතුය.

මෙසේ සිත එකඟ බවෙහි තබාගෙන, විශිෂ්ට ප්‍රඥාව වඩවා ගෙන සම්පූර්ණ බුද්ධත්වය ලබන්නට ඉලක්ක කළ යුතුය.

4. අනගාරික භික්ෂුවක් තමා ගැන අමතක වී තණ්හාව, ද්වේෂය, අමනාපය, ඊර්ෂ්‍යාව, වංචාව, ආත්ම-ප්‍රශංසනය හෝ වංක භාවයට පත්වුවහොත් ඔහු හරියට තුනී රෙදි කඩකින් වසන ලද දෙපැත්තම කැපෙන මුවහත් කඩුවක් ගෙන යන්නකු වගේය.

භික්ෂුවකගේ ඇඳුම් හැඳ පාත්‍රයක් අතින් ගත් පමණින් ඔහු අනගාරික භික්ෂුවක බවට පත් නොවේ. පූජනීය ග්‍රන්ථ ගායනා කිරීමෙන් පමණක් ඔහු අනගාරික භික්ෂුවක් නොවේ. ඔහු පඬියකු මිස අන් කිසිවෙක් නොවෙති.

ඔහුගේ බාහිර පෙනුම භික්ෂුවක මෙන් වුවත් ඔහුට ලෞකික ආශා තුරන් කළ නොහැක. ඔහු අනගාරික භික්ෂුවක් නොවේ. ඔහු සිවුරෙන් සැරසුන කුඩා දරුවෙකුට වඩා වැඩි කෙනෙක් නොවේ.

සිත එකඟ කරගත හැකි පාලනය කරගත හැකි අය, බුද්ධිය රැස්කරගත් අය, ලෞකික ආශා තුරන් කළ අය, එමෙන්ම බුද්ධත්වය ලැබීමට එකම පරමාර්ථය කරගත් අය පමණක්ම සැබෑ අනගාරික භික්ෂුන් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

සැබෑ අනගාරික භික්ෂුව තම ඇඟේ අවසාන ලේ බිත්දුව නැතිවී ගියත්, ඇට කුඩුකර දමනු ලැබුවත් සිය ජයකණුව වන බුද්ධත්වය කරා ළඟාවීමට අධිෂ්ඨානය කර ගනී. එවැනි මිනිසෙක් සෑම උත්සාහයක්ම දරා අවසානයේ සිය ජයකණුව කරා එයි. අනගාරික භික්ෂුවගේ පුණ්‍ය කටයුතු කිරීමේ සිය හැකියාව සාක්ෂි සපයයි.

5. අනගාරික භික්ෂුවකගේ ධර්මදූත මෙහෙය නම් බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මයේ ආලෝකය ඉදිරියට ගෙන යාමයි. ඔහු සෑම දෙනෙකුටම දම් දෙසිය යුතුය. නිදා සිටිනවුන් අවදි කළ යුතුය. වැරදි අදහස් නිවැරදි කළ යුතුය. නිවැරදි දෘෂ්ටියක් ඇතිවීමට මිනිසුන්ට ආධාර කළ යුතුය. තම ජීවිතය පරදුවට තබා ධර්මය පතුරවනු පිණිස සෑමතැනම යා යුතුයි.

අනගාරික භික්ෂුවකගේ ධර්මදාන මෙහෙය පහසු කටයුත්තක් නොවේ. ඒ සඳහා ප්‍රාර්ථනා කරන පුද්ගලයා බුදුන්වහන්සේගේ ඇඳුම් ඇඳ බුදුන්වහන්සේගේ අසුනේ හිඳ බුදුන්වහන්සේගේ කුටියට ඇතුළු විය යුතුය.

බුදුන්වහන්සේගේ ඇඳුම් ඇඳීම යනු නිහතමානී වීම හා ඉවසීම පුහුණු කිරීමයි. බුද්ධාසනයේ හිඳ ගැනීම යනු රූපය අසාර වශයෙන් දැකීම හා බැඳීම්වලින් තොරවීමයි. බුදුන්වහන්සේගේ කුටියට ඇතුළුවීම යන්නෙන් හැඟවෙන්නේ සෑම දෙයම වැළඳගත් බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාව හා සෑම කෙනෙකු කෙරෙහිම දයාව දැක්වීමයි.

6. බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය ඉගැන්වීමට බලාපොරොත්තු වන අය කරුණු 4 ක් ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය. පළමු වැන්න, ඔවුන් සිය හැසිරීම ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය. දෙවැන්න තමන් අත් අයට ධර්මය කියා දෙනවිට හා හමුවන විට ඔවුන්ගේ වචන තෝරාගැනීම ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය. තුන්වෙනුව ඔවුන්ගේ ධර්මය ඉගැන්වීමේ අරමුණ හා සම්පූර්ණ කර ගැනීමට යන අවසානය ගැන සැලකිය යුතුය. සිව්වෙනුව මහා කරුණාව පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතුය.

හොඳ ධර්ම ආචාර්යවරයෙකු වන්නට නම් අනගාරික භික්ෂුව පළමුව තම දෙපා මැනවින් ඉවසීම නමැති බීමෙහි තබාගත යුතුය.

ඔහු නිර්භංකාර විය යුතුය. ඔහු අන්තවාදී හෝ ප්‍රසිද්ධියට ආශා නොවිය යුතුය. සියල්ලෙහි ඇති හිස් බව ගැන නිතර සිතිය යුතුයි. කිසිම දෙයකට නොබැඳිය යුතුය. ඔහු මෙසේ සැලකිලිමත් වන්නේ නම් ඔහුට නිවැරදි ලෙස හැසිරිය හැක.

දෙවනුව ඔහු මිනිසුන් හා අවස්ථාවන් වෙත යෑමේදී පරෙස්සම් විය යුතුයි. පවිටු මෙන්ම බලවත් මිනිසුන් මගහැරිය යුතුය. විරුද්ධ ලිංගිකයන් මගහැරිය යුතුයි. ඔහු මිනිසුන් සම්මුඛ විය යුත්තේ මිත්‍ර ලීලාවෙනි. සැමදෙයම හේතු ප්‍රත්‍යයන් අනුව ඇතිවන බව ඔහු නිතරම මතක තබාගත යුතුය. එම කාරණයෙහි පිහිටා ඔහු අන්‍යන්ට දෝෂාරෝපණ නොකළ යුතුය. ඔවුන්ගේ වැරදි ගැන කථා නොකළ යුතුය. සරල වූ සම්මානයකින් ඔවුන් රඳවා තබා ගත යුතුය.

තුන්වෙනුව ඔහු බුදුන්වහන්සේ සිය ආධ්‍යාතමික පියාණන් ලෙස ද බුද්ධත්වය සඳහා පුහුණුවන අත් අනගාරික හික්ෂුන් තම ගුරුවරුන් සේ ද හැමදෙන පිළිබඳව කරුණාවෙන් බලා සිය මනස සාමකාමීව තබා ගත යුතුය. එවිට ඔහුට සැමදෙනාට සමානව ඉගැන්විය හැකිය.

හතරවෙනුව ඔහු බුදුන්වහන්සේ ද කළ අයුරින් සිය කරුණාව ඉතා ඉහළ මට්ටමකින් විදහා දැක්විය යුතුය. බුද්ධත්වය සෙවීමට නොදන්නා අය වෙතට විශේෂයෙන්ම ඒ කරුණාව ගලායාමට

සැලැස්විය යුතුය. ඔව්හු බුද්ධත්වය සොයන්නාවායි පැතිය යුතුය. උනන්දුව අවදි කිරීමට වැයම් කරමින් එම පැතූම් අනුගමනය කළ යුතුය.

II

ගිහි අනුගාමිකයෝ

1. දූතටම විස්තර කර ඇති පරිදි බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙකු වීමට නම් තුනුරුවන් ඇදහිය යුතුය. එනම්, බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ යනුයි.

ගිහි අනුගාමිකයකු වන්නට නම් බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි නොසැලෙන ශ්‍රද්ධාවක් තිබිය යුතුයි. ධර්මය ඇදහිය යුතුයි. ඉගෙනගත යුතුයි. සිල් රැකිය යුතුයි. සංඝ සමාජය ආදරයෙන් රැක බලා ගත යුතුයි.

ගිහි අනුගාමිකයන් පන්සිල් රැකි යුතුයි. ප්‍රාණඝාත නොකිරීම, සොරකම් නොකිරීම, කාමයේ වරදවා නොහැසිරීම, මුසාවාද හා වංචා නොකිරීම, මත්ද්‍රව්‍ය පාවිච්චි නොකිරීම යනුයි.

ගිහි අනුගාමිකයන් තුනුරුවන් ඇදහීම හා සිල් රැකීම තමාට පමණක් තබාගැනීම ප්‍රමාණවත් නැත. ඔවුන්ට හැකි ප්‍රමාණයට

අනුන් ලවා ද විශේෂයෙන්ම ඔවුන්ගේ මිතුරන් හා නෑදෑයන් තුළ බුදුන් දහම් සඟුන් කෙරෙහි නොසැලෙන ශ්‍රද්ධාවක් ඇති කරන්ට වැයම් කරමින් සිල් රැක්ක විය යුතුය. එවිට බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාව ඔවුන් ද බෙදා ගනු ඇත.

ගිහි අනුගාමිකයන් නිරන්තරයෙන් මතක තබා ගත යුතු දෙයක් නම් ඔවුන් තුනුරුවන් අදහන්නේත් පන්සිල් රකින්නේත් අවසානයේ දී ඔවුන්ට බුද්ධත්වය ලබා ගැනීමට හැකිවනු පිණිස බවයි. මේ නිසා ඔවුන් ආශාවන්ගෙන් යුත් ලොවෙහි ජීවත් වුවත් ඒවාට වහල්වීමෙන් වැළකීමට පුරුදු විය යුතුයි.

ගිහි අනුගාමිකයන් තමන්ට කොයි විටක හෝ තම දෙමාපියන් හා පවුල්වලින් වෙන්වීමට සිදුවන බවත්, උපත මරණය සහිත මෙලොවින් වියෝවීමට සිදුවන බවත් නිතරම මතක තබාගත යුතුයි. එමනිසා ඔවුන් මෙලොවෙහි ඇති දෙයට නොබැඳී තම සිත වියෝවීමක් නැති බුද්ධත්වය කෙරෙහි යොමු කළ යුතුය.

2. ගිහි අනුගාමිකයන්ට බුදුන්වහන්සේගේ දේශනා කෙරෙහි උදෙසාභී අවල ශ්‍රද්ධාවක් පුබුදුවාගන්නට අවශ්‍ය නම් ඔවුන් ඔවුන්ගේ සිත් තුළ අවල තැන්පත් සතුට අවබෝධ කරගත යුතුයි. එම සතුට ඔවුන් හාත්පස බබලමින් ආපසු තමන් දෙසටම පරාවර්තනය වනු ඇත.

මෙම ශ්‍රද්ධාවෙන් යුත් සිත නිර්මලය, මෘදුය. සැමවිටම ඉවසිලිවන්තය. කිසිවිට වාද නොකරයි. අනුන්ට වේදනා ගෙන නොදෙයි. එහෙත් නිතරම බුද්ධ, ධර්ම සහ සංඝ යන තුනුරුවන් පිළිබඳ සිතයි. මෙසේ සතුව ඉබේම ඔවුන් සිත් තුළ පහළ වේ. බුද්ධත්වය සඳහා ආලෝකය හැම තැනම පෙනී යයි.

ඔවුන් ශ්‍රද්ධාව නිසා බුදුන්වහන්සේගේ හද තුළ වෙසෙන බැවින් ඔවුහු ආත්මාරථකාමී සිතිවිල්ලෙන් වැළකෙති. ඔවුන්ගේ වස්තුව කෙරෙහි බැඳීමෙන් වැළකෙති. එබැවින් තමන් විවේචනය කරතැයි බියක් හෝ එදිනෙදා ජීවිතය ගැන තැති ගැන්මක් ඔවුන්ට නොමැත.

ඔවුන් බුදුන්වහන්සේගේ භූමියෙහි උපත ලැබීම ගැන විශ්වාස කරන බැවින් අනාගත මරණය ගැන ඔවුන්ට බියක් නොමැත. සත්‍යය හා ධර්මයේ පූජනීය භාවය ගැන විශ්වාසය තබා සිටින බැවින් ඔවුහු සිය සිතුවිලි නිදහසේ නිර්භයව ප්‍රකාශ කරති.

ඔවුන්ගේ සිත් දයාවෙන් පිරී පවතින බැවින් ඔවුහු හැමදෙනම සමාන ලෙස දකිති. සැමටම සමාන ලෙස සංග්‍රහ කරති. ඔවුන්ගේ සිත් ප්‍රිය අප්‍රිය භාවයෙන් මිදී තිබෙන බැවින් ඕනෑම යහපත් ක්‍රියාවක් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ලෙස ඒ සිත් නිර්මලව සාධාරණව සතුවන් ඇත.

ඔවුන් දුප්පත්ව හෝ පොහොසත්ව විසුවත් එය ඔවුන්ගේ ශ්‍රද්ධාව වැඩිවීමට වෙනසක් ඇති නොකරයි. නිහතමානී බව රැක ගත්තොත්, බුද්ධ ධර්මයට ගරු කරත් නම් ක්‍රියාවෙන් හා වචනයෙන් ගැලපේ නම් බුද්ධියෙන් මෙහෙය වනු ලැබේ නම් සිත පර්වතයක් මෙන් නොසෙල්වෙන සුලු නම් ඔවුහු බුද්ධත්වය කරා ඇති මගෙහි නියත දියුණුවක් ලබති.

එසේම ඔවුන්ට දුෂ්කර වාතාවරණයක, නරක හිත් ඇති මිනිසුන් අතර ජීවත්වන්නට සිදුවන්නේ නම්, ඔවුන් වෙත බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවක් රැඳී ඇත්නම් ඔවුන්ට වඩා යහපත් ක්‍රියා කිරීමට මඟ පෙන්විය හැක.

3. එමනිසා කෙනෙකු මුලින්ම බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය ඇසීමට ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුයි.

බුද්ධත්වය ලැබීම සඳහා ගිනිගොඩක් මැදින් යා යුතු යැයි යමෙක් ඔහුට කිව්වොත් එසේ කිරීමට ඔහු කැමති විය යුතුයි.

බුදුන්වහන්සේගේ නාමය ඇසීමෙන් සන්තුෂ්ටියක් ලැබේ. එය ගින්නෙන් පිරුණු ලොවක් පසුකර යාමට තරම් වටී.

යමෙක් බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය පිළිපැදීමට කැමැති නම් ආත්මාර්ථකාමී හෝ මුරණ්ඩු නොවිය යුතුය. හැමදෙනා කෙරෙහි සමානව හොඳ සිතක් ඇතිකර ගත යුතුය. ගරු කිරීමට සුදුසු අයට ගරු කළ යුතුයි. සත්කාර සුදුසු අයට සත්කාර කළ යුතුයි. සැමදෙනාටම එකාකාර කරුණාවන්තකමින් සංග්‍රහ කළ යුතුයි.

මෙසේ ගිහි අනුගාමිකයන් පළමුව තම සිත් පුහුණු කළ යුතු අතර, අනුන්ගේ ක්‍රියාවලින් කලබල නො විය යුතුයි. මේ ආකාරයට ඔවුන් බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය ලැබ, එය පිළිපැදිය යුතුයි. අන්‍යයන්ට ඊර්ෂ්‍යා නොකර, ඔවුන්ගේ බලපෑම්වලට යටත් නොවී, වෙනත් මාර්ග ගැන නොසිතා එය කළ යුතුය.

බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය විශ්වාස නොකරන අයට පටු ජීවිත දැක්මක් ඇතිවා සේම ඒ නිසා කලබල සිතක් ද ඇත. එහෙත් බුද්ධ ධර්මය අදහන්නෝ සෑම දෙයෙහි පැතිරුණු මහා ප්‍රඥාවක් හා මහා කරුණාවක් අදහති. එම ශ්‍රද්ධාව නිසා ඔව්හු සුලු දෙයින් නොපැකිලෙති.

4. බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය අසා එය අවබෝධකර ගන්නෝ ඔවුන්ගේ ජීවිත අනිත්‍ය බව ද ඔවුන්ගේ ශරීර හුදෙක් වේදනාවල එකතුවක් පමණක් බව ද සියළු පාපයන්ට මූලය බව ද දනිති. එබැවින්, ඔවුහු ඒවාට නොබැඳෙති.

ඒ සමඟම ඔවුහු තම ශරීරය ගැන හොඳ සැලකිල්ලක් දැක්වීමට අත්‍යවශ්‍ය නොකරති. එසේ කරන්නේ ශාරීරික ව සතුටක් ලබා ගැනීමේ අදහසින් නොවේ. ප්‍රඥාව ලබාගැනීම සඳහා ද අත්‍යවශ්‍ය මග පෙන්වා දෙන ධර්මදූත කායඝීයේ දී ද ශරීරය තාවකාලික වශයෙන් උවමනා වන බැවිනි.

තම ශරීර ගැන යහපත් සැලකිල්ලක් දැක්වූයේ නැත්නම් ඔවුන්ට වැඩිකල් ජීවත් විය නොහැක. ඔවුන් වැඩි කලක් ජීවත් නො වුවහොත් ඔවුන්ට පෞද්ගලිකව ධර්මය පුහුණු කිරීමට හෝ එය අත්‍යවශ්‍ය ලබාදීමට නොහැක.

මිනිසෙකුට ගඟකින් එතෙර වන්නට වුවමනා නම් ඔහු සිය පහුර ගැන ඉතා සැලකිලිමත් විය යුතුය. ඔහුට දුර ගමනක් යන්ට ඇත්නම් සිය අශ්වයා ගැන හොඳට සැලකිලිමත් විය යුතුය. එසේම මිනිසෙකු බුද්ධත්වය සෙවීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ නම් තම ශරීරය ගැන හොඳ සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය.

බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් ඇඳුම් ඇඳිය යුත්තේ අධික උෂ්ණත්වයෙන් හා ශීතලෙන් වැළකීමට හා විලිවසා ගැනීමට මිස අලංකාරය පිණිස නොවේ.

ඔවුන් ආහාර අනුභව කළ යුත්තේ ධර්මය අසා පිළිපැදීම හා එය විස්තර කිරීම සඳහා ශරීරය පෝෂණය කර ගැනීමට මිස හුදු සන්තෝෂය සඳහා නොවේ.

ඔවුන් බුද්ධත්වය නැමැති නිවසෙහි වාසය කළ යුත්තේ ලොකික ආශා නැමැති සොරුන් ගෙන් ආරක්ෂා වීමට හා පවිටු ඉගැන්වීම් නැමැති සැඩ සුළඟින් ආරක්ෂා වීමටය. ඔවුන් නිවස උපයෝගී කරගන්නේ එහි සත්‍ය අරමුණ සඳහා මිස ආත්මාර්ථකාමී ක්‍රියා ප්‍රදර්ශනය කිරීමට හෝ සැඟවීමට හෝ නොවේ.

මෙසේ යම් කෙනෙකුට හැම දෙයකම අගය මැන ඒවා බුද්ධත්වය හා ධර්මය සම්බන්ධයෙන් පමණක් යොදා ගත හැකිවිය යුතුය. ඔහු ඒවා තබා ගැනීමට හෝ ආත්මාර්ථය උදෙසා ඒවාට බැඳීමට නොසිතිය යුතුය. ධර්මය අන්‍යයන්ට ගෙනයාමේ ඵලදායී කාර්යය කිරීමට ඒවායේ සේවය ලබාගත යුතුය.

එමනිසා ඔහු සිය පවුල සමග විසුවත් ඔහුගේ සිත ධර්මයට වාසස්ථානයක් විය යුතුය. ඔහු ඔවුන් ගැන බුද්ධිමත් හා සානුකම්පිත සිතකින් සැලකිලිමත් වෙමින් ඔවුන්ගේ සිත්වල ශ්‍රද්ධාව අවදි කරවනු පිණිස නොයෙත් මං සෙවිය යුතුයි.

5. බුදුන්වහන්සේගේ පිරිසෙහි ගිහි උපාසක උපාසිකාවන් පහත සඳහන් පාඩම් සෑම දිනකම උගත යුතුය. තම දෙමාපියන්ට සැලකිය යුත්තේ කෙසේ ද? තම අඹුදරුවන් සමඟ ජීවත්වන්නේ කෙසේ ද? තමන් පාලනය කර ගන්නේ කෙසේ ද? බුදුන්වහන්සේට සලකන්නේ කෙසේ ද යනුයි.

තම දෙමාපියන්ට උසස්ම අයුරින් සැලකීමට නම් ඔවුන් සකල සත්ව වර්ගයා කෙරෙහිම කරුණාව පැතිරවීම ප්‍රගුණ කිරීමට ඉගන ගත යුතුයි. තම අඹුදරුවන් සමඟ සතුටින් ජීවත්වන්නට නම් ඔවුන් සියලු කාමුක සිතිවිලි හා ආත්මාර්ථ සුබවිහරණවලින් ඇත් විය යුතුය.

පවුල් ජීවිතයේ සංගීතයට සවන් දෙන අතර ධර්මයේ වඩා මිහිරි සංගීතයට සවන් දීමට අමතක නොකළ යුතුය. නිවසේ රැකවරණය ලබන අතරම ඔවුන් නිතරම බුද්ධිමත් මිනිසුන් සියලු දුෂ්චරිතවලින් හා බාධාවලින් මිදීම පහත වඩාත් ආරක්ෂිත රැකවරණයක් වූ භාවනාව ප්‍රගුණ කළ යුතුය.

ගිහියන් දන්දෙන විට සියලු තණ්හා හදවතින් ඉවත් කළ යුතුය. ඔවුන් පිරිස් මැද සිටින විට සිත් බුද්ධිමතුන් ඇසුරෙහි තබාගත යුතුය. ඔවුන් අවාසනාවකට මුහුණ දෙනවිට තම සිත් තැන්පත්ව බාධාවෙන් තොරව තබාගත යුතුය.

ඔවුන් බුදුන්වහන්සේගේ සරණ පතන විට උන් වහන්සේගේ ප්‍රඥාව සොයා යා යුතුය.

ඔවුන් ධර්මයේ සරණ පතන විට ප්‍රඥාවේ සාගරයක් බඳු එහි සත්‍යය සොයා යා යුතුය.

ඔවුන් සංඝයාගේ සරණ පතනවිට ආත්මාර්ථයෙන් බාධා නොවූ එහි සාමකාමී අනුගාමිකත්වය සොයා යා යුතුයි.

ඔවුන් ඇඳුම් අඳින විට නිහතමානී බවේ හා යහපත් බවේ ඇඳුම ද ඇඳීමට අමතක නොකළ යුතුයි.

තමාට විමුක්තිය ලබාගැනීමට අවශ්‍ය නම් සියලු තණ්හා, ද්වේෂ, මෝහ ආදියෙන් සිත් මුදා ගැනීමට සිතිය යුතුයි.

ඔවුන් කඳුකර පාරක පරිශ්‍රමයෙන් ගමනෙහි යෙදී සිටින විට සිතිය යුත්තේ එය තමන් මුලාවෙන් පිරි ලොවින් එහාට ගෙන යෑමට ඇති බුද්ධත්වයට ඇති පාරක් බවය. ඔවුන් පහසු පාරක වඩා පහසුවෙන් ගමන් ගන්නා විට බුද්ධත්වය කරා වඩා හොඳ දියුණුවක් ලැබීමට එහි පහසු තැන් ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුයි.

ඔවුන් පාලමක් දකින විට මිනිසුන් එගොඩ කිරීමට ධර්ම පාලමක් තැනීමට පැතිය යුතුයි.

ඔවුන් දුකට පත් මිනිසෙකු හමුවන විට මේ නිති වෙනස්වන ලොව ඇති අමිහිරි ස්වභාවය ගැන වැළපිය යුතුය.

ඔවුන් තණ්හාධික මිනිසකු දකින විට මෙලොව ඇති මූලාවන්ගෙන් මිදී සැබෑ සම්පතින් යුත් බුද්ධත්වය ලබාගන්නට බලවත් වුවමනාවක් ඇතිකර ගත යුතුයි.

ඔවුන් ප්‍රණීත ආභාරයක් දකින විට සිත රැකවල් කළ යුතුයි. නිරස ආභාරයක් දකින කෑදරකම නැවත නොඒවා යි පැතිය යුතුයි.

ගිම්හානයේ තද උණුසුම් කාලයේදී ලෞකික ආශා නමැති ගින්නෙන් මිදී බුද්ධත්වයේ නැවුම් සිහිලස ලබන්නට පැතිය යුතුය. ශීත සෘතුවේ ඉවසිය නොහැකි සීතල කාලයේදී බුදුන්වහන්සේගේ මහා කරුණාවේ උණුසුම ගැන සිතිය යුතුය.

ආගමික ග්‍රන්ථ ගායනා කරනවිට ඔවුන් ඒවා අමතක නොවීමට අධිෂ්ඨාන කරගත යුතු අතර ඒවා භාවිතයේ යෙදීමට ද තරයේ සිතා ගත යුතුය.

ඔවුන් බුදුන්වහන්සේ ගැන සිහිකරන විට උන් වහන්සේගේ බඳු නෙත් දෙකක් ලැබීමට දැඩි ලෙස පැතිය යුතුය.

රාත්‍රී නිදාගන්නට යනවිට තම කය, වචනය හා සිත නිර්මලව හා ප්‍රබෝධමත්ව තිබේවායි පැතිය යුතුය. ඔවුන් උදෑසන අවදිවන විට ඔවුන්ගේ පළමු පැතීම විය යුත්තේ දවස පුරාම සියලු දෙය තේරුම් ගත හැකි පැහැදිලි සිතක් තිබේවා යි යන්නයි.

6. සියල්ල අසාර බවින් යුක්තය යන්න තේරුම් ගැනීම නිසා බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මය පිළිපදින්නෝ මිනිසෙකුගේ ජීවිතයට පිවිසෙන දේවල් සුළුකොට නොතකති. එහෙත් ඒවා එන ස්වරූපයෙන් භාරගනිති. එමෙන්ම ඒවා බුද්ධත්වය සඳහා සුදුසු උපකරණ බවට පත් කර ගැනීමට උත්සාහ දරති.

බුද්ධත්වය සහිත ලොව අර්ථයෙන් හා සාමයෙන් පිරී පවතිද්දී මේ ලොව අර්ථ විරහිත අවුලින් පිරුණු එකකැයි නොසිතිය යුතුය. ඊට වඩා ඔවුන් මේ ලොව හැම කටයුත්තක් තුළින්ම බුද්ධත්වය විඳ ගත යුතුයි.

මිනිසෙකු අවිද්‍යාවෙන් අඳුරු වූ අපිරිසිදු දෑසකින් මේ ලොව දෙස බලන්නේ නම් එය වැරදිවලින් පිරුණු එකක් ලෙස ඔහු

දකියි. එහෙත් ඔහු නිර්මල ප්‍රඥාවෙන් යුතුව මෙලොව දෙස බැලූවොත් ඔහු එය දකින්නේ බුද්ධත්වය සහිත ලෝකය ලෙසයි.

එකක් හොඳ හෝ නරක යනුවෙන් හා අර්ථවත් හෝ අර්ථවත් නැති යනුවෙන් හෝ ලෝක දෙකක් නැත. කාරණය එයයි. සිය වෙනස්ව දකින ගතිය නිසා හුදෙක් ලෝක දෙකක් ඇති ලෙස මිනිස්සු සිතති.

මේ වෙනස්කම් කිරීමිච්චින් ගැලවෙන්නට ඔවුන්ට හැකි නම් බුද්ධියේ ආලෝකයෙන් සිත නිර්මලව තබා ගැනීමට ඔවුන්ට හැකිනම් හැම දෙයෙහිම අර්ථවත් භාවයක් ඇති එක ලොවක් ඔවුන් දකිනු ඇත.

7. බුදුන්වහන්සේ අදහන්නෝ හැම දෙයෙහිම පවත්නා මෙම විශ්වමය ඒකීයත්වයේ නිර්මල භාවය අවබෝධ කර ගනිති. එම මනසෙහි ඔවුන්ට හැමදෙනා පිළිබඳවම කරුණාවක් දැනෙයි. එමෙන්ම සියල්ලනට සේවය කිරීමට නිහතමානී ආකල්පයක් ඔවුන්ට ඇති වේ.

එමනිසා ඔවුන් සිතේ ඇති මානය ඉවත් කොට නිහතමානීකම වඩවා ගත යුතුයි. ආචාරශීලීභාවය හා සේවයට

ලැදිකම ඇති කරගත යුතුයි. ඔවුන්ගේ සිත අපක්ෂපාතී ලෙස සැම දෙයම පෝෂණය කරන පොළොව මෙන් විය යුතුයි. පැමිණිලිවලින් තොරව සේවය ඉටු කරමින් ඉවසිලිමත්ව, උදෙසාගිමත්ව, දුගී මිනිසුන්ට උදව් කිරීමෙන් ඔවුන්ගේ සිත්වල බුද්ධ ධර්මයේ බිජුවට වැපිරීමෙන් උසස්කම සතුව ලබා ගන්නා සිත් අතිකර ගත යුතුය.

මෙසේ දුප්පතුන් කෙරේ කරුණාව ඇති සිත සියලුදෙනාට මවක මෙන් වෙයි. එය සියළු මිනිසුන්ට ගරු කරයි. සියලුදෙනාම ස්වකීය මිතුරන් ලෙස සලකයි. මාපියන්ට මෙන් ඔවුන්ට ගරු කරයි.

එමනිසා දහස් ගණනක් දෙනා බෞද්ධ ගිහි අනුගාමිකයන් කෙරෙහි නරක හා දැඩි හැඟීම් ඇති කර ගත්තත් මහා සාගරයට දැමූ වස බිත්දුවක් මෙන් ඉන් හානියක් ඇති කළ නොහැකිය.

8. සිහිපත් කිරීමේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කිරීමේ හා ස්තූතිවන්ත වීමේ පුරුදුවලින් ගිහි අනුගාමිකයන්ට සතුවක් විඳගත හැකිය. ඔහු තම ශ්‍රද්ධාව බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාවම බව ද එය බුදුන්වහන්සේ විසින් තමන්ට පිරිනමා ඇති බව ද තේරුම් ගනී.

ලෞකික ආශා නැමැති මඩෙහි ශ්‍රද්ධාවේ බිජුවට නොමැතිය. එහෙත් බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාව නිසා ශ්‍රද්ධාවේ බිජුවට එහි වැපිරිය හැකිය. ඒවා බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිවන තුරු සිත පිරිසිදු කරනු ඇත.

මුලින් කී පරිදි සුවඳැති සඳුන් ගස එරඬු වනයේ නොවැඩේ. එපරිද්දෙන්ම මෝහ හදවතෙහි බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව නැති බිජුවට නොවැඩේ.

එහෙත් සැබැවින්ම සොම්නයේ මල් එහි පිපේ. ඉතින් අපි නිගමනය කළ යුත්තේ මෝහයේ හදවත තුළ මල් හටගන්නා විට ඒවායේ මුල් ඇත්තේ අන් තැනක බවයි. එනම් ඒවායේ මුල් ඇත්තේ බුදුන්වහන්සේගේ හදවතෙහිය.

ගිහි අනුගාමිකයෙක් ආත්මාර්ථකාමී වුවහොත් ඔහු ඊර්ෂ්‍යා, වෛර, අනතුරුදායක භාවයන්ට පත්වේ. මක්නිසා ද යත් ඔහුගේ සිත තණ්හාවෙන්, ද්වේෂයෙන් හා මෝහයෙන් දූෂිත වී ඇති බැවිනි. එහෙත් ඔහු බුදුන්වහන්සේ වෙතට පැමිණියේ නම් මුලින් කී පරිදි විශාල සේවයක් කරයි. ඇත්තෙන්ම එය කිව නොහැකි තරම්ය.

III

සත්‍ය ජීවන මාර්ගයට ප්‍රායෝගික මග පෙන්වීමක්

1. විපත් පැමිණෙන්නේ නැගෙනහිරින් හෝ බටහිරින් යයි සිතීම වැරදිය. ඒවා හටගන්නේ තමාගේම සිතේය. එම නිසා විපත් වැළැක්වීමට බාහිර ලෝකයෙහි රැකවල් යෙදීම මෙන්ම ඇතුළු සිත පාලනයෙන් තොරව තබා ගැනීම අනුවණ කමකි.

සාමාන්‍ය මිනිසුන් අද පවා පිළිපදින එක්තරා පැරණි චාරිත්‍රයක් ඇත. ඔවුහු උදෑසන පිබිදී මුහුණ කට සෝදා ගෙන සය දිසාවට- එනම් නැගෙනහිර, බස්නාහිර, උතුර, දකුණ, උඩ සහ යට- නමස්කාර කරති. මෙසේ කිරීමෙන් ඔවුන් ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ ඒ එක ද දිසාවකින් වත් විපත් නොපැමිණ සාමකාමී දවසක් උදාවේවා යනුවෙනි.

නමුත් බුදුදහමේ මෙය මීට වෙනස් ලෙස ඉගැන්වෙයි. බුදුන්වහන්සේ උගන්වන්නේ සත්‍යයේ සය දිසාවට ගරුකොට නුවණැති සහ ගුණවත් ලෙස හැසිරී එයින් සියලු විපත් දුරුකර ගන්නටයි.

මේ සය දිසාවේ දොරටු රැකවල් කිරීමට මිනිසුන් සතර ආකාර කර්ම ක්ලේශ දුරු කළ යුතුයි. සතර ආකාර පච්ඡිත්ත (සතර අගති) වලින් වැළකිය යුතුයි. වාසස්ථානය සහ ධනය නසන සය ආකාර සිදුරු වැසිය යුතුයි.

සතර ආකාර කර්මක්ලේෂවලින් අදහස් වන්නේ ප්‍රාණඝාතය, සොරකම, කාම මිථ්‍යාවාරය සහ මුසාවාදයයි.

සිව් වැදැරුම් පවිටු සිත නම් තණ්හාව, ද්වේෂය, මෝඩකම සහ භයයි.

ධනය නසන සිදුරු සය නම් මත්පැනට ඇති ආශාව හා මෝඩ ලෙස ක්‍රියා කිරීම, රාත්‍රියේ බොහෝ වේලාවක් නිදිවරමින් සිත නිෂ්ඵල ක්‍රියාවල යෙදවීම, සංගීත නාට්‍ය ආදියෙහි ලොල්වීම, සුදු ක්‍රීඩා කිරීම, පවිටු මිතුරන් ඇසුරු කිරීම සහ තමාට අයත් යුතුකම් පැහැර හැරීමයි.

ඉහත කී සතර ආකාර පවිටු ක්‍රියා අතහැර සිතෙහි පවිටු අවස්ථා හතර නැතිකර නාස්තිය ඇතිකරන සය වැදැරුම් සිදුරු වසා දමන බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවක තෙම සය දිසාවට නමස්කාර කරයි.

මෙම සත්‍යයේ සදිසාවන් හය මොනවා ද? ඒවානම් නැගෙනහිර යනු දෙමාවිසන් හා දරුවන්ගේ දිසාවයි. දකුණ යනු ගුරුවරු සහ ශිෂ්‍යයන්ගේ දිසාවයි. බස්නාහිර යනු සැමියන් හා බිරියන්ගේ දිසාවයි. උතුර යනු පුද්ගලයා සහ ඔහුගේ මිතුරන්ගේ දිසාවයි. යට යනු ස්වාමීන් හා සේවකයන්ගේ දිසාවයි. උඩ යනු බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන්ගේ දිසාවයි.

පළමුව, නැගෙනහිර දිශාව වශයෙන් සලකන දෙමව්පියන් සහ දරුවන් අතරක සම්බන්ධය සැලකීමේ දී, දරුවා විසින් මව්පියන් වෙත යුතුකම් පහක් කළ යුතුය. එනම් ඔවුන්ට සැලකිය යුතුය. (පෝෂණය කළ යුතුය.) ඔවුන්ගේ කටයුතු කළ යුතුය. කුලවංශය රැකිය යුතුය. පවුලේ දායාදය රැකිය යුතුය. මිය ගිය පසු ඔවුන් වෙනුවෙන් පිංදහම් කළ යුතුය.

දෙමව්පියන් විසින් දරුවන් වෙනුවෙන් යුතුකම් පහක් කළ යුතුය. දරුවන් පවින් වැළැක්විය යුතුය. යහපතෙහි යෙදවිය යුතුය. දරුවාට ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්විය යුතුය. විවාහයක් කරදිය යුතුය. සුදුසු කාලයේ දී දැවැද්ද පවරා දිය යුතුය. මේ කරුණු අනුගමනය කරන්නේ නම් නැගෙනහිර දිශාව වශයෙන් ගැනෙන දෙමව්පිය දූදරුවන්ගේ සම්බන්ධතාව සාමකාමී සහ ප්‍රීතිමත් වන්නේය.

ඊළඟට ගුරුශිෂ්‍ය සම්බන්ධයේදී ශිෂ්‍යයා ගුරුවරයා එනවිට අසුනින් නැගිටිය යුතුය. ගුරුවරයාට උපස්ථාන කළ යුතුය.

ගුරුවරයාට භොදිත් ඇහුම්කම් දිය යුතුය. ගුරුවරයාට තෑගි දීම අත්‍යවශ්‍ය නොකළ යුතුය. ගුරුවරයාගේ ඉගැන්වීම් ගෞරවයෙන් යුතුව ලබාගත යුතුය.

ප්‍රති උපකාර වශයෙන් ගුරුවරයා ශිෂ්‍යයා මැනවින් හික්මවන්නේය. තමා දන්නා සියලු දේ ශිෂ්‍යයාට උගන්වන්නේය. නම්බුනාම සහ ප්‍රතිලාභයන් ලබාගැනීමට ද හැමතන්හි ගෞරව ලැබීමට ද ශිෂ්‍යයාට මග පාදා දෙන්නේය. මේ අයුරින් දකුණු දිශාව වශයෙන් ගැනෙන ගුරු ශිෂ්‍ය සම්බන්ධතාව සාමකාමී සහ ප්‍රීතිමත් වන්නේය.

ඊළඟට බටහිර දිශාව වශයෙන් ගැනෙන අඹුසැමි සම්බන්ධතාවයේදී ස්වාමියා බිරිඳට ගෞරවයෙන් කරුණාවෙන් සහ විශ්වාසයෙන් සැලකිය යුතුය. යම් යම් තීරණ ගැනීමට භාරදිය යුතුය. එමෙන්ම ඇයට තෑගි බෝග දිය යුතුය. බිරිඳ ඇයගේ සියලු කටයුතු භොදිත් කළ යුතුය. පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ අවශ්‍යතා පිළිබඳ යෙදෙන්නේය. ඇය සැමියාට විශ්වාසවන්තියක් වන්නේය. පවුලේ වස්තුව රකින්නේය. පවුලේ කටයුතු භොදිත් සිදුකරන්නේය. මේ අයුරින් බටහිර දිශාව වශයෙන් ගැනෙන අඹුසැමි සම්බන්ධතාව සාමකාමී සහ ප්‍රීතිමත් වන්නේය.

ඊළඟට උතුරු දිශාව වශයෙන් සැලකෙන හිතමිතුරු සම්බන්ධයේදී තම මිතුරාගේ අගහිඟකම් සපුරා දිය යුතුය. ඔවුනට

කරුණාවෙන් කථා කළ යුතුය. ඔවුන්ගේ යහපත සඳහා කටයුතු කළ යුතුය. සෑම අවස්ථාවකදීම ඔවුන් පිළිබඳ සැලකිලිමත්වීම සහ අවංකව සැලකිය යුතුය.

මිතුරෝ ප්‍රති උපකාර වශයෙන් සිය මිතුරා වැරදිවලට වැටීමෙන් වලක්වති. ප්‍රමාදයකදී ඔහුගේ ධනය රකිති. ගැටලුවකදී ඔහුට ඇහුම්කම් දෙති. කරදරයකදී පිහිට වෙති. එමෙන්ම අවශ්‍ය විටකදී ඔහුගේ පවුලට උපකාර කරති. මේ අයුරින් උතුරු දිශාව වශයෙන් ගැනෙන මිතුරු සම්බන්ධතාව සාමකාමී සහ ප්‍රීතිමත් වන්නේය.

ඊළඟට යට දිශාව වශයෙන් ගැනෙන ස්වාමී ජේවක සම්බන්ධයේදී ස්වාමියා සිය ජේවකයන් හා කටයුතු කිරීමේදී පහත සඳහන් කරුණු පහ අනුගමනය කළ යුතුය. ජේවකයන්ගේ හැකියාව අනුව කටයුතු පැවරිය යුතුය. හොඳ ආහාර සහ ප්‍රමාණවත් වැටුපක් දිය යුතුය. රසවත් ආහාර ඔවුන් සමඟ බෙදා ගෙන කෑ යුතුය. එමෙන්ම සුදුසු අවස්ථාවල දී නිවාඩු ලබා දිය යුතුය.

ජේවකයා ප්‍රති උපකාර වශයෙන් පහත සඳහන් කරුණු සිහියේ තබාගෙන තම ස්වාමියාට ජේවාව සැපයිය යුතුය. ස්වාමියාට ප්‍රථම උදේ අවදි විය යුතුය. ස්වාමියාට පසුව නින්දට යා යුතුය. සෑම විටම අවංක විය යුතුය. සිය වැඩෙහි දක්ෂ විය යුතුය.

ස්වාමියාගේ නමට කැලලක් නොකළ යුතුය. මේ අයුරින් යට දිශාව වශයෙන් ගැනෙන ස්වාමි ජේවක සම්බන්ධතාව සාමකාමී සහ ප්‍රීතිමත් වන්නේය.

ඊළඟට උඩ දිශාව වශයෙන් සැලකෙන දහම් දෙසන මහණ බමුණන් පිළිබඳ සම්බන්ධතාවයේදී කායික වාචසික සහ මානසික මහත් වූ ගෞරවයෙන් යුතුව ඔවුන්ට සැලකිය යුතුය. ඔවුන් කරුණාවෙන් පිළිගත යුතුය. ඔවුන්ගේ ඉගැන්වීම්වලට ඇහුම්කම්දී ඒවා අනුගමනය කළ යුතුය. එමෙන්ම ඔවුන්ට අවශ්‍යදේ පූජා කළ යුතුය.

මෙයට ප්‍රතිඋපකාර වශයෙන් මහණ බමුණෝ එම දායකයන් පවින් වළක්වති. යහපතෙහි යොදවති. යහපත් වූ හදවතින්ම කරුණාව දක්වති. ගුණධර්ම උගන්වති. ධර්මය මනාව අවබෝධ කරවති. එමෙන්ම ප්‍රීතිමත් උපතකට මග පෙන්වති. මෙසේ උඩදිශාව වශයෙන් ගැනෙන ආගමික සම්බන්ධතාව සාමකාමී සහ ප්‍රීතිමත් වන්නේය.

සදිසා නමස්කාර කරන මිනිසා එය කළ යුත්තේ බාහිර විපක්වලින් මිදීම පිණිස නොවේ. ඔහු එය කරන්නේ සිය සිත අභ්‍යන්තරයෙන් පැන නගින පවිකම් වැළැක්වීමට ප්‍රවේසම් වීම පිණිසයි.

2. මිනිසා තමා මිත්‍රකම් පවත්වන්නන් අතුරින් ආශ්‍රය කළ යුතු කවුරු ද? ආශ්‍රය නොකළ යුතු කවුරු ද? යන්න හඳුනාගත යුතුය.

සමාගම් නොපැවැත්විය යුතු අය වන්නේ තණ්හාධික, වාචාල, වාටුබස් දොඩවන්නන් හා නාස්ති කරුවන්ය.

සමාගම් පැවැත්විය යුතු අය වන්නේ උපකාර කිරීමට කැමති, සතුට මෙන්ම දුක ද බෙදා ගැනීමට කැමැති, හොඳ අවවාද දෙන සානුකම්පිත හදවතක් ඇති අයයි.

හොඳින් ආශ්‍රය කළ යුතු සැබෑ මිත්‍රයා නිතරම නිවැරදි මගෙහි ඇලී සිටී. මිත්‍රයාගේ යහපත ගැන රහසින් කරදර වෙයි. විපතේ දී ඔහු සනසයි. අවශ්‍ය විටක ඔහුට උදව් කරයි. මිත්‍රයාගේ රහස් රකියි. නිතරම මිත්‍රයාට යහපත් අවවාද දෙයි.

මෙවැනි මිත්‍රයෙකු සොයා ගැනීම පහසු නැත. එමනිසා තමා මෙවැනි මිත්‍රයෙකු වීමට බොහෝ උත්සාහ කළ යුතුය. සුයඨියා මහපොළොව උණුසුම් කරන්නේ යම් සේ ද එසේම හොඳ මිත්‍රයා සිය යහපත් ක්‍රියාවලින් සමාජයේ බබලයි.

3. දෙමාපියන්ගේ අපමණ දයාවට කළගුණ සැලකීම පුතෙකුට කළ නොහැකි දෙයක් වන්නට පුළුවන. පියා දකුණු උරහිසේත්, මව් වම් උරහිසේත් තබාගෙන සියක් අවුරුද්දක් ගමන් කළත් එය නොකළ හැකි වේ.

සියක් අවුරුදු කාලයක් තම දෙමව්පියන්ගේ සිරුරු සුවද විලවුන්වලින් නැවුණත් එය කළ නොහැකිය. ඔවුන් සිංහාසනයක හිඳුවා ලොව ඇති සියලු සුඛෝපභෝගී දේ ඔවුන්ට ලබා දුන්නත් දෙමාපියන්ට ඇති මහා ණයෙන් නිදහස් විය නොහැකිය.

එහෙත් ඔහු දෙමාපියන් බුදුන්වහන්සේ වෙතට යොමුකොට බුද්ධ ධර්මය ඔවුන්ට පහදා දී වැරදි ක්‍රියාවලින් මිදෙන්නට ඔවුන් පොළඹවා නිවැරදි මග අනුගමනය කරවා තණ්හාව දුරු කිරීමට සහ පරිත්‍යාගයෙන් සතුටුවීමට ඔවුන් පුහුණු කළොත් ඔවුන්ට කළගුණ දැක්වීමටත් වඩා වැඩිය.

දෙමව්පියන්ට ගෞරව සම්මාන දක්වන නිවසක් තුළ බුදුන්වහන්සේගේ ආශීර්වාදය පවතියි.

4. පවුල යනු එකිනෙකාගේ සිත් එකිනෙකා හා බැඳෙන ස්ථානයකි. මේ සිත් එකිනෙකාට ආදරය කරන්නේ නම් නිවස මල් උයනක් මෙන් ලස්සන වෙයි. එහෙත් මේ සිත්වලින් සමගිය නැති වුවහොත් එය එම උයනෙහි මහත් විනාශයක් සිදුකළ සැඩසුළඟක් වැන්න.

පවුලක අසමගිය ඇති වුවහොත් අනිත් අයට දොස් නොපවසා තමාගේම සිත විමසා බලා නිවැරදි මගේ යා යුතුය.

5. එක් බොහෝ ශ්‍රද්ධාවන්ත මිනිසෙක් සිටියේය. ඔහු කුඩා කලම පියා මිය ගියේය. ඔහු ඉක්බිති මව සමඟ සතුටින් විසිය. පසුව ඔහු බිරිඳක් විවාහ කර ගත්තේය.

ඔවුහු මුලදී සතුටින් සිටියහ. නමුත් පසුව කිසියම් සුළු වැරදි අවබෝධයක් නිසා බිරිඳ හා නැන්දම්මා අතර අසතුටක් හටගත්තේය. මේ අසතුට දියුණු වී අවසානයේ මව තරුණ යුවල අතහැර තනියෙන් ජීවත්වීමට නික්ම ගියාය.

නැන්දම්මා නික්ම ගියාට පසුව තරුණ යුවලට පුතෙක් ඉපදුණේය. ලේලිය කියූ කට කථාවක් නැන්දම්මාට අසන්ට ලැබුණි. එනම් “මගේ නැන්දම්මා නිතරම මට හිරිහැර කළා. ඇ අප සමඟ ඉන්නාතුරු කිසි යහපතක් සිදුවුණේ නෑ. ඇ ගියා විතරයි අපට මේ සතුටු දායක සිදුවීම වුණා.”

මේ ආරංචියෙන් කෝපයට පත් නැන්දම්මා මෙසේ කීවාය. “තම ස්වාමියාගේ මව ගෙදරින් එලවා දැම්මාට පසුව ගෙදර හොඳ සිදුවීම් වෙනවා නම් ධර්මිෂ්ටකම මේ ලොවින් නැතිවී ගියා විය යුතුය.”

ඉක්බිති මව මෙසේ මුර ගැව්වාය. “දැන් ඉතින් අප මේ ධර්මිෂ්ටකමේ මළගම පැවත්විය යුතුයි.” උමතු ගැහැණියක මෙන් සුසාන භූමියට ගිය ඇය අවමංගලයක් පැවැත්වීමට සූදානම් වූවාය.

මේ බව ඇසූ ඉන්ද්‍ර දෙවියා ඇ ඉදිරිපිට පහළ වී ඇයට කරුණු තේරුම් කරදීමට තැත් කළත් පලක් වූයේ නැත.

එවිට ඉන්ද්‍ර දෙවියා ඇයට මෙසේ කීවේය. “එහෙනම් මම ඒ මවත් දරුවාත් පුළුස්සා දමන්නම්. එතකොට ඔබ තෘප්තිමත් වෙනවා ද?”

එය ඇසූ නැන්දම්මා සිය වරද වටහා ගෙන තම කෝපය ගැන සමාව ඉල්ලුවාය. මවගේ හා දරුවාගේ ජීවිත බේරා දෙන ලෙස ඉන්ද්‍ර දෙවියාගෙන් අයැද සිටියාය. මේ වේලාවේදීම කරුණ බිරිය හා ස්වාමියා මහළු කාන්තාවට තමන්ගෙන් සිදුවූන අසාධාරණය ගැන තේරුම් ගෙන ඇය දැකීමට සුසාන භූමියට පැමිණියහ. ඉන්ද්‍ර දෙවියා ඔවුන් මිත්‍ර කළ අතර ඉක්බිති සැමදෙනම ප්‍රීතිමත් පවුලක් ලෙස කල් යැවූහ. තමන්ම ධර්මිෂ්ට භාවය ඉවත නොදමන්නේ නම් එය තවදුරටත් සදහටම නැති නොවන්නේය.

ධර්මිෂ්ට භාවය ඉඳහිට අතුරුදන් වන බව පෙනී ගියත් එය නැති වී නොයයි. එවැන්නක් පෙනී යන්නේ එය යමෙකුගේ සිත් තුළින් ඉවත්ව යන විටය.

නොපැහෙන සිත් නිතරම විපත් ගෙන දෙයි. ඉතා සුළු වැරදි අවබෝධයක් මහත් විනාශයකට මග පාදාලිය හැකිය. මෙය පවුල් ජීවිතයේදී විශේෂයෙන් සැලකීමට ගත යුතුය.

6. පවුල් ජීවිතයේදී එදිනෙදා වියහියදම් මනා සැලකිල්ලෙන් කළ යුතුය. උත්සාහවන්ත කුහුඹුවන් හා කඩිසර මී මැස්සන් මෙන් පවුලේ සෑම සාමාජිකයෙකුම වෙර වෑයමින් කටයුතු කළ යුතුය. කිසිවකු අන්‍යයකුගේ මහන්සිය ගැන විශ්වාසය තබා නොසිටිය යුතුය. අන්‍යයන්ගේ පරිත්‍යාගයන් බලාපොරොත්තු නොවිය යුතුය.

අනික් අතින් තමන් හරිහම්බ කළ දේ පවා සම්පූර්ණයෙන්ම තමාගේ යැයි නොසැලකිය යුතුයි. ඉන් කොටසක් අන්‍යයන් සමඟ බෙදා ගත යුතුවේ. කොටසක් හදිසියකදී ගැනීමට ඉතිරි කර ගත යුතුයි. කොටසක් ප්‍රජා අවශ්‍යතා සඳහා වෙන් කළ යුතුයි. කොටසක් ආගමික ගුරුවරුන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා කැපකළ යුතුය.

මේ ලොව ඇති කිසිදෙයක් හුදෙක්ම තමාගේම යැයි කිව නොහැකි බව නිතර සිහියේ තබාගත යුතුයි. කෙනෙකු වෙතට එන

යම් කිසිවක් තිබේ නම් එය එන්නේ හේතුප්‍රත්‍යයන්ගේ සම්බන්ධය අනුවය. එය තමා වෙත තබාගත හැක්කේ තාවකාලිකවයි. එබැවින්, එය ආත්මාර්ථකාමී ලෙස නොවැදගත් අරමුණු උදෙසා පාවිච්චි නොකළ යුතුය.

7. උදයන රජුගේ බිසවක් වූ සාමාවතී සිවුරු පන්සියයක් ආනන්ද හිමිට පූජා කළ පසු උන්වහන්සේ ඒවා මහත් සතුටින් භාරගත්හ.

මේ බව අසා ආනන්ද හිමියන්ගේ අවංක භාවය ගැන සැක කළ රජතුමා උන්වහන්සේ වෙත ගොස් මේ සිවුරු 500 ට කුමක් කරන්ට යන්නේදැයි උන්වහන්සේගෙන් විමසීය.

ආනන්ද තෙරණුවෝ මෙසේ කීහ. “බොහෝ භික්ෂූන් ඉන්නේ වැරහැලිවලිනි. මම ඔවුන් අතර මේවා බෙදමි.”

“පරණ සිවුරුවලින් ඔබ කුමක් කරන්නේ ද?”

“ඒවායින් අපි ඇඳඇතිරිලි සාදමු”

“පරණ ඇඳ ඇතිරිලිවලින් කුමක් කරන්නේ ද?”

“අපි කොට්ට උර සාදමු.”

“පරණ කොට්ට උරවලින් කුමක් කරන්නේ ද?”

“අපි බිම් කලාල සාදමු.”

“පරණ බිම් කලාලවලින් කුමක් කරන්නේ ද?”

“අපි පාපිස්නා සාදමු”

“පරණ පාපිස්නාවලින් කුමක් කරන්නේ ද?”

“අපි බිම තෙතමාත්තු කරන රෙදිවලට ගනිමු.”

“පරණ තෙත මාත්තු කරන රෙදිවලින් කුමක් කරන්නේ ද?”

“මහරජතුමනි, අපි ඒවා ඉරා මඩෙහි තවරා පංසලේ බිත්තිවල මැටි ගෑමට යොදමු.”

අපට පූජාකරන සෑම ද්‍රව්‍යයක්ම ප්‍රයෝජනවත් වන අයුරින් හොඳ සැලකිල්ලෙන් පාවිච්චි කළ යුතුය. මක්නිසා ද යත් ඒවා අපගේ නොවේ. ඒවා අපට තාවකාලිකව පවරා ඇතිදේය.

8. ස්වාමියා හා භාය්‍යාව අතර සම්බන්ධය ඇතිවී තිබෙන්නේ හුදෙක් ඔවුන්ගේ සැප පහසුව සඳහාම නොවේ. එක් නිවසක් තුළ හුදු ශාරීරික එක්වීමකට වඩා ගැඹුරු වැදගත්කමක් එහි ඇත. ඔවුන් දෙදෙනා සිය ඇසුරෙහි ඇති සමීප බවින් උතුම් දහමෙහි සිය සිත් ප්‍රගුණ කිරීමට එකිනෙකාට උදව් කළ යුතුය.

“හොඳම යුවල” යයි කියනු ලැබූ එක් මහලු යුවලක් වරක් බුදුන්වහන්සේ හමුවට පැමිණ මෙසේ කීහ. “බුදුන්වහන්ස, අප කුඩා කාලයේදීම දැන හැඳිනගෙන විවාහ වුණෙමු. කිසිමදාක සතුව මුවාකරන වලාවක් නොදිටිමු. අපට ඊළඟ ආත්මයේදීත් විවාහ විය හැකිදැයි පවසනු මැනවි.”

එවිට බුදුහු මේ නැණවත් පිළිතුර දුන්හ. “ඔබ දෙන්නාටම එකම ප්‍රමාණයේ ශ්‍රද්ධාවක් තිබේ නම්, සමාන ලෙස ධර්මය ද අසන්නේ නම්, සමාන ලෙස පරිත්‍යාගය ඇත්නම්, සමාන ප්‍රඥාව ද තිබේ නම් ඔබ දෙදෙනා ලබන ආත්මයේ දී ද එම සිත්ම ලබනු ඇත.”

9. බුද්ධත්වය කරා ඇති මගෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂ භේදයක් නැත. ගැහැනියක් බුද්ධත්වය පැතීමට තීරණය කළොත් ඇය සත්‍ය මාර්ගයෙහි විරවරිය වන්නේය.

ප්‍රසන්නත් රජුගේ දියණිය වූද, අයෝධ්‍යා-රජුගේ බිසව වූ ද මල්ලිකා එවැනි විරවරියක වූවාය. ඇය තුළ ශාන්තිනායකයාණන්ගේ ධර්මය කෙරෙහි මහත් හක්තියක් පැවතුණි. ඇය උන් වහන්සේ ඉදිරියේදී පහත සඳහන් දස විධ ප්‍රතිඥාවන් කළාය.

“බුදුරජාණන්වහන්ස, බුද්ධත්වයට පත්වන තුරු මම උතුම් ශීලය නොබිඳිමි. මට වඩා වයස් වූ අය ඉදිරියේ උඩගු නොවෙමි. කිසිවකු සමග කෝපයට පත් නොවෙමි.

අන් අය හෝ ඔවුන්ගේ වස්තුව ගැන ඊර්ෂ්‍යා නොකරමි. මනසින් හෝ වස්තුවෙන් ආත්මාර්ථකාමී බවට පත් නොවෙමි. මා

ලබන දෙයින් අන් අය සතුටු කිරීමට තැත් කරනු විනා ඒවා මා සඳහා රැස්කර නොගනිමි.

මම හැම දෙනෙකුම ආචාරශීලීව පිළිගනිමි. ඔවුන්ට අවශ්‍ය දෙය දෙමි. ඔවුන්ට කරුණාවන්තව කථා කරමි. ඔවුන් මුහුණපාන දේ ගැන මිස මගේ සැප පහසුව නොසලකමි. පක්ෂපාතී නොවී ඔවුන්ට යහපතක් කිරීමට වැයමි කරමි.

සිරහාරයේ හුදකලාවේ ඉන්නාවිට, අසනීපයෙන් වේදනාවේ ඉන්නා විට ඔවුන්ට සහනයක් දීමට සතුටු කිරීමට වැයමි කරමි. හේතු හා නීති ගැන ඔවුන්ට පහදා දී මම එසේ කරමි.

සතුන් අල්ලා ගනිමින් හෝ ඔවුන්ට නපුරු ලෙස සලකන අය ද සිල් බිඳින අය ද දුටුවිට ඔවුන් දඬුවම් ලැබිය යුතු නම් දඬුවම් කරමි. ඉගැන්විය යුතු නම් උගන්වමි. ඔවුන් කළ ක්‍රියා වෙනස් කිරීමට හෝ ඔවුන්ගේ වැරදි නිවැරදි කිරීමට මට හැකි උපරිම උත්සාහය දරමි.

මම නිවැරදි ධර්මයට ඇහුම්කන් දීමට අමතක නොකරමි. මක්නිසා ද යත් එයට ඇහුම්කන් නොදෙන්නා හාත්පස වෙළාගෙන ඇති සත්‍යයෙන් ඇත්වන බැවිනි. බුද්ධත්වයේ වෙරළට ළංවීමට අසමත් වන බැවිනි.”

දුගී ජනයා මුදවා ගැනීම පිණිස ඇ පහත සඳහන් ප්‍රාර්ථනා තුන කළාය. “මුලින්ම හැමදෙනාම සාමකාමී කරන්ට වැයම් කරමි. මේ ප්‍රාර්ථනාව මා විශ්වාස කරන හැටියට මට කෙබඳු ජීවිතයක් මින් ඉදිරියට ලැබුණත් එය යහපත් බවේ මූලය වී හොඳ ඉගැන්වීමක ප්‍රඥාව කරා ව්‍යාප්ත වනු ඇත.

දෙවනුව මම හොඳ ඉගැන්වීමේ ප්‍රඥාව ලත් පසුව වෙහෙස නොබලා හැමදෙනාටම උගන්වමි.

තුන්වෙනුව මම සත්‍ය ඉගැන්වීම ආරක්ෂා කරමි. මගේ ජීවිතය, ශරීරය හෝ ධනය කැපකර හෝ එය රකිමි.”

පවුල් ජීවිතයක සැබෑ වැදගත්කම වන්නේ බුද්ධත්වය වෙත ඇති මගෙහිලා එමගින් ලැබෙන අන්‍යෝන්‍ය ධෛර්යය හා ආධාරයයි. ගැහැණියක බුද්ධත්වය සෙවීමේ අදහස ඇතිව එම ප්‍රතිඥා හා ප්‍රාර්ථනා ඇති කර ගතහොත් මල්ලිකා වැනිම උසස් බුද්ධ ශ්‍රාවිකාවක් විය හැකිය.

දෙවෙනි පරිච්ඡේදය

බුද්ධ භූමියක් ගොඩ නැගීම

I

ශ්‍රාවක සමාජයේ සමගිය

1. සම්පූර්ණ අඳුරෙහි නිමග්න වූ, නොයෙක් සතුන් සමූහයක් අන්ධ ලෙස රැස්කන පාලු දේශයක් ගැන සිතෙහි මවා ගනිමු.

ස්වභාවයෙන්ම ඔවුන් තැනි ගන්නවා ඇත. රාත්‍රියේදී එකිනෙකා හඳුනා නොගනිමින් ඔබ මොබ දුවනු ඇත. නිතරම එහි පාලුව හා නොසන්සුන්කම පවතිනු ඇත. ඇතතෙක් මෙය සානුකම්පික දර්ශනයකි.

දැන් අපි මෙසේ මවා ගනිමු. හදිසියේම උසස් මිනිසෙකු පන්දමක් ද රැගෙන පෙනී සිටියොත් හැම දෙයම ආලෝකමත් හා පැහැදිලි වනු ඇත.

අඳුරු හුදකලාවේ හුන් ප්‍රාණිහු හදිසියෙන්ම බලවත් අස්වැසිල්ලට පත්වනු ඇත. වටපිට බලා එකිනෙකා හැඳිනගෙන සතුටින් සමාගම් පවත්වනු ඇත.

මෙම “පාළු දේශය” යන්නෙන් අදහස් වන්නේ අවිද්‍යා අන්ධකාරයේ ගැලී පවතින මනුෂ්‍ය ලෝකයයි. සිය සිත්හි ප්‍රඥාලෝකය නොමැතිව සැරිසරන සත්වයෝ හුදකලාවෙන් හා බියෙන් පසුවෙති. ඔවුහු තනිව ඉපදී තනිව මිය යති. තමන් සමග එකට ජීවත්වන මිනිසුන් සමග සාමයෙන් එකමුතුව ඇසුරු කරන්නේ කෙසේදැයි ඔවුහු නොදනිති. ඔවුහු දොමනසිත් හා බියෙන් පසුවෙති.

“පන්දමක් රැගත් උතුම් මිනිසා” යනුවෙන් අදහස් වන්නේ මිනිස් වෙස ගත් බුදුන්වහන්සේය. උන්වහන්සේ ප්‍රඥාවෙන් හා කරුණාවෙන් ලෝකය ආලෝකමත් කරති.

මේ ආලෝකයෙන් මිනිස්සු තමන් ගැන මෙන්ම අන් අය ගැන ද දැන ගනිති. මිනිස් සහෝදරත්වය මෙන්ම සාමකාමී සම්බන්ධතා සමාගමයන් ඇතිකර ගැනීමට සතුටුවෙති.

දහසක් මිනිසුන් සමාජයක ජීවත් වනු ඇත. නමුත් ඔවුන් එකිනෙකා දැන හැඳින එකිනෙකා ගැන අනුකම්පා දක්වන තුරු එය සැබෑ සහෝදරත්වයක් නොවනු ඇත.

සැබෑ සමාජයක් එය ආලෝකමත් කරන ශ්‍රද්ධාවෙන් හා ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වේ. එහි මිනිස්සු එකිනෙකා දැන හඳුනති. විශ්වාස කරති. එහි සමාජමය එකමුතු බවක් පවතියි.

ඇත්තෙන්ම සැබෑ සමාජයක හෝ සංවිධානයක ජීවය හා නියම අර්ථය සමගියයි.

2. සංවිධාන වර්ග තුනක් ඇත. පළමුව බලවත් නායකයන්ගේ බලය, වස්තුව හා ආධිපත්‍යය මත සංවිධාන වන ඒවාය.

දෙවනුව සාමාජිකයන්ගේ පහසුව වෙනුවෙන් සංවිධාන වන ඔවුන්ගේ සතුටට හේතුවන තාක් කල් හා ඔවුන් අරගල නොකරන තුරු පවතින සංවිධානයයි.

තුන්වෙනුව යම් යහපත් ධර්මයක් කේන්ද්‍ර කරගෙන සමගිය එහි ජීවය කරගෙන සංවිධානය වන ඒවාය.

ඇත්තෙන්ම තුන්වෙනුව එනම් අන්තිමට සඳහන් කළ වර්ගය පමණක් සැබෑ සංවිධානයයි. මක්නිසා ද එහි සාමාජිකයෝ එක අධ්‍යාත්මයකින් යුක්ත වෙති. එක්සත් බව හා විවිධ ආකාර

ගුණධර්මයන් එයින් පහළ වෙයි. එවැනි සංවිධානයක එකමුතුකම සන්තුෂ්ටිය හා සතුට පවතී.

බුද්ධත්වය කන්දකට වහින වැස්සක් වැන්න. එහි ජලය කුඩා දියපාරවල්වලට වැටී දිය ඇලවල්වලට ද ඉන්පසුව ගංගාවලට ද අන්තිමේ දී මුහුදට ද ගලා බසී.

උතුම් දේශනා නැමැති වැස්ස මිනිසුන්ගේ තත්ත්වයන් හා අවස්ථාවන් ගැන නොසලකා ඔවුන් මතට සමානව වැටෙයි. එය භාරගන්නා අය කුඩා පිරිස් ලෙසට එකතු වෙති. පසුව සංවිධාන සෑදී සමාජයක් බවට පත්වී බුද්ධත්වය නැමැති මහා මුහුදට පත්වෙති.

මෙම මිනිසුන්ගේ සිත් ජලය හා කිරි මෙන් මිශ්‍ර වෙයි. අවසානයේදී සාමකාමී සහෝදරත්වයක් ලෙස සංවිධානය වෙයි.

මෙසේ සැබෑ ධර්මය පරිපූර්ණ සංවිධානයක මූලික අවශ්‍යතාවය වෙයි. මූලින් කී ලෙස එය ජනයා එකිනෙකා හඳුනාගන්නා එළියයි. එකිනෙකාට ගැලපෙන ලෙස සකස් වන්නේත් ඔවුන්ගේ සිතිවිලිවල රළුපරළු තැන් සුමට කර ගන්නේත් එමගිනි.

මෙසේ බුදුන්වහන්සේගේ පරිපූර්ණ ධර්මය මත සෑදෙන සංවිධානය ශ්‍රාවක සමාජයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

ඔවුන් එම ඉගැන්වීම් පිළිපැද ඒ අනුව සිය සිත් පුහුණු කළයුතුය. මෙසේ න්‍යායාත්මකව බලන කල බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සමාජයට සියළුදෙනාම අයත් වේ. නමුත් ඇත්තෙන්ම සමාන ශුද්ධාවක් ඇත්තෝම එහි අනුගාමිකයෝ වෙති.

3. බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සමාජයෙහි ආකාර දෙකක අනුගාමිකයෝ වෙති. එක් වර්ගයක් නම් ගිහි අනුගාමිකයන්ට ධර්මය උගන්වන අයයි. අනෙක් වර්ගය නම් එම ගුරුවරුන්ට සිව්පසය පූජා කරන අයයි. මේ දෙපිරිස එක්ව ධර්මය නොනැසී පවතින සේ ව්‍යාප්ත කරති.

ශ්‍රාවක සමාජය සම්පූර්ණවීමට නම් එහි සාමාජිකයන් අතර මනා සමගියක් තිබිය යුතුය. ගුරුවරු අනුගාමිකයන්ට උගන්වති. අනුගාමිකයෝ ගුරුවරුන්ට ගරු කරති. මෙසේ ඔවුන් අතර සමගියක් පවතී.

බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සමාජයේ සාමාජිකයන් අනෙකුත් සමසභායකයින් සමග එක්ව ජීවත්වන්නට සතුටුවෙමින්

ආධ්‍යාත්මයෙන් එක්කෙනෙකු බවට පත්වීමට උත්සාහ දරමින් සෙනෙහෙබර අනුකම්පාවකින් එකිනෙකා ඇසුරු කළ යුතුය.

4. ශ්‍රාවක සමාජයක් සමගියට යොමු කිරීමට උදව්වන කරුණු 6 ක් ඇත. පළමුව කතාබහේදී විශ්වාසවන්තකමයි. දෙවනුව ක්‍රියාවල විශ්වාසවන්ත හා අනුකම්පාසහගත බවයි.. තුන්වෙනුව ආධ්‍යාත්මයේ විශ්වාසවන්ත හා අනුකම්පා සහගත බවයි. සතරවෙනුව පොදු දේපල සමාන ලෙස බෙදා ගැනීමයි. පස්වෙනුව එකට නිර්මල ශික්ෂාපද පිළිපැදීමයි. සයවෙනුව සියල්ලන්ටම නිවැරදි දෘෂ්ටිත් තිබීමයි.

මේවා අතරින් සයවැනිව කී සියල්ලන්ටම නිවැරදි දෘෂ්ටිත් තිබීම යන්න එහි න්‍යෂ්ටිය බඳුය. අනික් කාරණා පහ එහි වටේ වෙලී ඇත.

ශ්‍රාවක සමාජය සාර්ථක වීමට නම් සත්වැදැරුම් නීති ගොනු දෙකක් ඇත. ඉන් පළමුවැන්න ගොනුවක් ලෙස මෙසේ දැක්විය හැකිය.

(1) ධර්මය ඇසීමට හා සාකච්ඡා කිරීමට ඔවුන් නිතර එකට රැස්විය යුතුයි.

- (2) ඔවුන් එකිනෙකාට ගරු කරමින් නිදහසේ හැසිරිය යුතුයි.
- (3) ඔවුන් ධර්මයට ගෞරවාදර දැක්විය යුතුය. විනයට ගරු කළ යුතුය. ඒවා නොවෙනස්ව තබාගත යුතුය.
- (4) වැඩිහිටි හා ළදරු සාමාජිකයන්ට ආචාරශීලීව සංග්‍රහ කළ යුතුයි.
- (5) ඔවුන් අවංකකම හා ගෞරවය සිය පැවැත්මේ ලක්ෂණයක් කරගත යුතුයි.
- (6) ඔවුන් නිසල තැනක හිඳ සිය සිත පිරිසිදු කරගත යුතුයි. එය තම ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට පෙර අන්‍යයන්ට දනය කළ යුතුයි.
- (7) ඔවුන් හැමදෙනාටම ඇල්ම කළ යුතුය. අමුත්තන්ට හෘදයාංගමව සංග්‍රහ කළ යුතුයි. රෝගීන් කරුණාවෙන් සැනසිය යුතුයි.

මේ නීති පිළිපදින ශ්‍රාවකයා කිසි දිනක නොපිරිහෙයි.

දෙවැනි ගොනුව නම්, පෞද්ගලික වශයෙන් එකිනෙකා

- (1) නිර්මල ආධ්‍යාත්මයක් පවත්වා ගත යුතුය. බොහෝ දෙය බලාපොරොත්තු නොවිය යුතුය.
- (2) අවංක බව තබා ගනිමින් තණ්හාව දුරු කළ යුතුය.
- (3) ඉවසිලිමත් විය යුතුය, වාද නොකළ යුතුය.
- (4) සම්පප්‍රලාප නොදොඩා නිහඬව සිටිය යුතුය.
- (5) නීතින්ට යටත්විය යුතු අතර, අහංකාර නොවිය යුතුයි.
- (6) සම මනසක් පවත්වා ගත යුතු අතර, විවිධ ඉගැන්වීම් පිළිනොපැදිය යුතුය.
- (7) එදිනෙදා ජීවිතයේදී පිරිමැස්ම හා සකසුරුවම් සහිත විය යුතුය.

ශ්‍රාවක සමාජයේ සාමාජිකයෝ මේ නීතින් පිළිපදිත් නම් එය කලක් පවතින අතර කිසි දිනක නොපිරිහෙයි.

5. ඉහත සඳහන් පරිදි ශ්‍රාවක සමාජය එහි හරය වශයෙන් සමගිය රැකිය යුතුය. මේ නිසා සමගියක් නොමැති නම් එය ශ්‍රාවක සමාජයක් ලෙස සැලකිය නොහැකිය. සෑම සාමාජිකයෙකුම හේදයකට හේතුවක් ඇති නොවන ලෙසට වගබලා ගත යුතුයි. හේදයක් ඇතිවීමට යත්තේ නම් හැකි ඉක්මනින් එය වලක්වා ගත

යුතුයි. මක්නිසා ද යත් ඕනෑම සංවිධානයක් විනාශ කර දැමීමට එයට හැකි බැවිනි.

ලේ පැල්ලම් ලෙයිත්ම සෝදා ඉවත් කළ නොහැකිය. අමනාපය තවදුරටත් අමනාප දැක්වීමෙන් තුරන් කළ නොහැක. අමනාපය තුරන් කළ හැක්කේ එය අමතක කර දැමීමෙනි.

6. එක් කලෙක දීසිති නමින් යුත් රජෙක් සිටියේය. බ්‍රහ්මදේව්‍ය නම් සටන්කාමී අසල්වැසි රජෙක් මේ රජුගේ දේශය ආක්‍රමණය කළේය. දීසිති රජු තම බිරිඳ හා දරුවා සමඟ කලක් සැඟවී සිටියාට පසුව අල්ලා ගන්නා ලද නමුත් දරුවා වාසනාවට බේරුනි.

කුමාරයා තම පියා බේරා ගැනීමට උත්සාහ කළත් එය ව්‍යර්ථ විය. සිය පියාට මරණ දඬුවම පමුණුවන දිනයේ කුමාරයා ද වෙස්වලාගෙන එම ස්ථානයට ගියත් කුරිරු ඉරණමකට හසුවූ තම පියා මරණ දඬුවම ලබන සැටි, බලා සිටිනු මිස කිසිවක් කළ නොහැකි විය.

පිරිස අතරෙහි තම පුත්‍රයා සිටිනු දුටු පියා තමාටම කියා ගන්නා ලෙස මේ වදන් තෙපලීය. “බොහෝ කල් සොයන්න. කලබල වී ක්‍රියා කරන්න එපා. අමනාපය දුරුකර ගත හැක්කේ එය අමතක කර දැමීමෙන් පමණකි.”

පසුව කුමාරයා දිගුකලක් තිස්සේ පළිගැනීමට මාන බලමින් සිටියේය. අවසානයේ දී ඔහුට බුන්මදක්න රජුගේ මාලිගයේ සේවකයෙකු ලෙසට රැකියාවක් ලැබුණි. ඔහු රජුගේ සිත ද දිනා ගත්තේය.

රජු දඩයමේ ගිය දවසක කුමාරයා පළිගැනීමට අවස්ථාවක් බලා සිටියේය. සිය ස්වාමියා පාළු ප්‍රදේශයකට රැගෙන යාමට කුමාරයාට හැකිවිය. බලවත් විඩාවට පත්ව සිටි රජකුමා කුමාරයාගේ උකුලේ හිස තබා නිදා ගත්තේය. එසේ කළේ කුමාරයා ගැන සම්පූර්ණ විශ්වාසය තබා සිටි බැවිනි.

කුමාරයා සිය කිනිස්ස ඇද එය රජුගේ බෙල්ලට තැබූ මුත් මදක් පැකිලුණේය. තම පියා මරණ මොහොතේදී කියූ වදන් ඔහුගේ සිහියට නැගුණි. නැවත ද උත්සාහ කළත් ඔහුට රජු මැරිය නොහැකි විය. හදිසියේම නින්දෙන් පිබිදුණ රජු දීඝිති රජුගේ පුතා තමා මරන්නට තැත් කරනු සිතෙන් දුටු බව පැවසීය.

මෙහිදී කිනිස්ස අතට ගත් කුමාරයා වහා රජු අල්ලාගෙන එම කුමරා තමා බවත්, තම පියා මැරූ පළිය ගැනීමට කාලය එළඹී ඇති බවත් පැවසීය. එහෙත් ඔහුට මෙය කළ නොහැකි විය. කුමාරයා කිනිස්ස බිම දමා රජු ඉදිරිපිට දණ නැමුවේය.

කුමාරයාගේ මේ කතාව සහ ඔහුගේ පිය රජුගේ අවසන් වචන ඇසූ රජකුමා ඉන් බලවත් කැළඹීමට පත්ව කුමාරයාගෙන් සමාව අයැද සිටියේය. පසුව එම රාජධානිය කුමාරයාට නැවත පවරණ ලදී. මේ රටවල් දෙක අතර දිගු කලක්ම සමගිය පැවැතියේය.

දීඝිති රජුගේ අවසන් වචන වූ “දිගු කලක් සොයන්න එපා” යනු “අමනාපය දිගුකලක් තබා ගන්න එපා” යනුයි. “ඉක්මන් වන්න එපා” යනු “මිත්‍රකම ඉක්මනින් නොකැඩිය යුතුයි” යනුයි.

අමනාපය අමනාපයෙන් තෘප්තිමත් කළ නොහැකිය. එය දුරකළ හැක්කේ අමතක කර දැමීමෙන් පමණි.

නිවැරදි දහමක සමගිය මත පදනම් වූ ශ්‍රාවක සහෝදරත්වයක් තුළ සිටින සෑම සාමාජිකයෙකුම මෙම කතාන්තරයේ සාරය සැමවිට අගය කළ යුතුයි.

බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයින් පමණක් නොව සියලුදෙනාම මේ සාරය අගය කළ යුතුයි. එදිනෙදා ජීවිතයේදී ඊට අනුකූලව ක්‍රියා කළ යුතුයි.

II

බුදුන්වහන්සේගේ භූමිය

1. මින් පෙර ද විස්තර කරන ලද පරිදි ශ්‍රාවක සමාජයක් බුද්ධ ධර්මය පතුරුවා හැරීමේ හා සාමයෙන් ජීවිත්වීමේ සිය යුතුකම අමතක නොකරන්නේ නම්, එය ස්ථිර ලෙස තව තවත් පැතිරී යනු ඇත. එමෙන්ම එහි ඉගැන්වීම් වඩාත් පැතිරී යනු ඇත.

මින් අදහස් වන්නේ තවත් බොහෝ දෙනා බුද්ධත්වය පතන බවයි. එනම් අවිද්‍යාවේ හා කාමයේ යක්ෂයා විසින් මෙහෙයවනු ලබන තණ්හාවේ ද්වේෂයේ හා මෝහයේ පවිටු සේනා පසු බසින බවත් ප්‍රඥාව ආලෝකය ශුද්ධාව හා සන්තුෂ්ටිය අධිපති වන බවත්ය.

යක්ෂයාගේ රාජ්‍යය තණ්හාව අන්ධකාරය අරගල සටන්, කඩු හරඹ, ලේ වැගිරීම් මෙන්ම ඊර්ෂ්‍යාව, අගතිය, වෛරය, රැවටීම, වාටුව, නිවට භාවය, රහස් බව සහ බැනීමවලින් පිරී ඇති තැනකි.

එම රාජ්‍යයට ප්‍රඥාවේ ආලෝකය පතිත වී කරුණාවේ වර්ෂාව වැටී ශුද්ධාව මුල් ඇද ප්‍රීතියේ මල්වල සුවඳ විහිදුවනවා

යැ යි සිතන්න. එවිට යක්ෂයාගේ එම රාජ්‍යය බුදුන්වහන්සේගේ නිර්මල භූමිය බවට හැරෙනු ඇත.

වසන්තය ළඟම එන බව කියන අත්තක පිපුණු මල් කීපයක් හා සිහිල් සුලඟක් මෙන් මිනිසෙකු බුද්ධත්වය ලබන විට තණකොළ ගස් කඳු පන්ති ගංගා හැම දෙයම නව ජීවයකින් පණ ගැසෙන්නට පටන් ගනියි.

මිනිසාගේ සිත පවිත්‍ර වන විට ඔහුගේ වටපිටාව ද පවිත්‍ර වේ.

2. සැබෑ ධර්මය පවතින රටක වාසය කරන හැම කෙනෙකුටම නිර්මල හා නිසල සිතක් ඇත. ඇත්තෙන්ම බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාව නිරායාසයෙන්ම හැමදෙනාටම යහපතක් කරයි. උන්වහන්සේගේ ආලෝකමත් අධ්‍යාත්මය ඔවුන්ගේ සිත් තුළින් සියලු කෙලෙස්මල පලවා හරියි.

නිර්මල සිතක් ඉක්මණින්ම ගැඹුරු සිතක් බවට පත් වෙයි. එය ආර්ය මාර්ගයට සරිලන සිතකි. එය දන්දීමට ආසා කරන සිතකි. එය සිල් රැකීමට කැමැති සිතකි. ක්ෂාන්තිවාදී සිතකි. එය උද්යෝගිමත්, ශාන්ත, ප්‍රඥාසම්පන්න, කාරුණික සිතකි. එය මිනිසුන් නිපුණ ලෙස බුද්ධත්වය කරා මෙහෙයවන සිතකි. මෙසේ බුද්ධ භූමිය නිර්මාණය කරනු ලබන්නේය.

අඹුදරුවන් සමඟ වසන ගෙය බුදුන්වහන්සේ වැඩ සිටින නිවසක් බවට පත් වේ. එමෙන්ම සාමාජික විෂමතාවලින් දුක් විඳින රටක් ශෝකීත්වය නමැති ජීවයෙන් පිරුණ පිරිසක් සිටින රටක් බවට පත් වේ.

ලේ පැල්ලම් ඇති රන් මාලිගයක් වුව බුදුන්වහන්සේ රඳන තැනක් නොවේ. එහි ස්වාමියාගේ සිත නිර්මල නම් වහලයේ සිදුරුවලින් හඳුළිය එන පුංචි පැලක් වුව ද බුදුන්වහන්සේ රඳන තැනක් බවට පත් වේ.

බුද්ධ භූමියක් එක් තනි පුද්ගලයෙකුගේ නිර්මල මනසින් ඇරඹුණත් එම තනි නිර්මල සිත ශ්‍රාවක සමාජයක් තුළ සියලු ඥාති සිත් ඒ කරා අදිසි. බුදුන්වහන්සේ කෙරෙහි ඇති ශ්‍රද්ධාව තනි පුද්ගලයකුගෙන් පවුලටත් පවුලෙන් ගමටත් ගමින් නගරයන්ටත් නගරයෙන් පුරවරයන්ටත් පුරවරයන්ගෙන් දේශයන්ටත් අවසානයේ මුළු ලොවටත් පැතිරී යයි.

ඇත්තෙන්ම බුද්ධ භූමිය ගොඩනගන්නේ ධර්මය පැතිරවීමේ විශ්වාසවන්ත භාවය හා උද්‍යෝගිමත් භාවය විසිනි.

3. නිසැකයෙන්ම එක් දෘෂ්ටි කෝණයකින් බැලූකල තණ්හාව අසාධාරණත්වය හා ලේ වැගිරීමෙන් යුක්ත මේ ලොව යකුන්ගේ

ලොවක් ලෙස පෙනෙනු ඇත. එහෙත් මිනිසුන් බුදුන්වහන්සේගේ බුද්ධත්වය විශ්වාස කරනට පටන්ගන්නා විට ලේ කිරි බවට හැරෙනු ඇත. තණ්හාව දයාව බවට පත්වනු ඇත. එකල්හි යක්ෂයාගේ භූමිය බුදුන්වහන්සේගේ නිර්මලත්වයේ භූමිය බවට පත්වනු ඇත.

එක් පුංචි හැන්දකින් මුහුදු හිස් කල නොහැකිය. එහෙත් ආත්ම ගණනාවක් තුළදී හෝ එය කරනට අධිෂ්ඨාන කරගතහොත් අන්ත එවැනි සිතකි බුදුන්වහන්සේගේ බුද්ධභාවය ලබා ගැනීම පිණිස අවශ්‍ය වන්නේ.

බුදුහු අතින් වෙරළේ වැඩ වසන සේක. එනම් තණ්හාවෙන්, ද්වේෂයෙන්, මූලාවෙන්, දුකෙන් හයෙන් තොර උන්වහන්සේගේ බුද්ධත්වය නැමැති ලොවයි. එහි ඇත්තේ ප්‍රඥාවේ ආලෝකය හා කරුණාවේ වර්ෂාව පමණි.

එය සාමයේ භූමියයි. දුක් වේදනාවන්ගෙන් පෙළෙන අයට එය පිහිටකි. ධර්මය පතුරුවන්නන්ට විවේකයක් ගැනීමට ඇති විවේක ස්ථානයකි. එහි අසීමිත ආලෝකය හා සදාකාලික ජීවිතය පවතියි. මේ දෙවිලොව වෙත යන්නෝ මූලාවෙන් පිරි ලොවට ආපසු කිසිදා නොඑති.

ඇත්තෙන්ම සියලු මනුෂ්‍ය වර්ගයාගේ ගමනාන්තය වන මෙම ශුද්ධ භූමියෙහි බුද්ධිය නැමැති මල් සුවදින් සුළඟ සුවදවත් කරන අතරක ශුද්ධ වූ ධර්මය කුරුල්ලන් විසින් ගායනා කරනු ලැබේ.

4. මේ ශුද්ධ වූ භූමිය විවේක සුවයක් ගැනීමට ඇති තැනක් මිස අලස බව ඇති තැනක් නොවේ. එහි සුවදැති මල් යහන් අලස උදාසීන භාවය සඳහා නොව විවේකය හා ප්‍රබෝධමත් වීම උදෙසාය. නැතිවී ගිය බලය නැවත ලබාගෙන ප්‍රබෝධයෙන් යුතුව බුද්ධත්වයෙහි බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මදූත මෙහෙය පවත්වාගෙන යාම උදෙසාය.

බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මදූත මෙහෙය සදාකාලිකය. මිනිසුන් ජීවත්වන තුරු සත්ව ලෝකය පවතිනතුරු ආත්මාර්ථකාමී හා දුෂ්ට සිත් තම ලෝකය හා සිදුවීම් නිර්මාණය කරනතුරු උන්වහන්සේගේ ධර්මදූත මෙහෙය අවසන් වන්නේ නැත.

බුදුන්වහන්සේගේ දරුවෝ අමිත බුදුන්වහන්සේගේ මහත් බලයෙන් ශුද්ධ වූ භූමිය තරණය කළෝ නැවතත් තමන් සිටි තවමත් බැඳීම් පවතින භූමියට ආපසු ඒමට ආශාකළ හැකිය. එහි ඔවුන් බුදුන්වහන්සේගේ ධර්මදූත මෙහෙයෙහි සිය කොටස ඉටුකරනු ඇත.

කුඩා ඉටිපන්දමක එලියෙන් තවත් ඉටිපන්දමක් ආදී ලෙස එය දල්වා ව්‍යාප්ත කළ හැකිය. එසේම බුදුන්වහන්සේගේ කරුණාවේ අලෝක එක් සිතකින් තවත් සිතකට අනන්තව ව්‍යාප්ත වේ.

බුදුන්වහන්සේගේ දැරුවෝ උන්වහන්සේගේ කරුණාවේ ජීවය අවබෝධ කරගෙන උන්වහන්සේගේ බුද්ධත්වයේ හා නිර්මලත්වයේ කායඝීය තමන්ගේ දෙයක් බවට කර ගනිති. එය එක් පරම්පරාවකින් තවත් පරම්පරාවකට පතුරුවා බුද්ධ භූමිය සදාකාලිකව පවතින සේ පූජනීය භාවයට පමුණුවති.

III

බුදුන්වහන්සේගේ භූමියේ කීර්තිය ලද්දෝ

1. උදයන රජුගේ බිසවක වූ සාමාවතී බුදුන්වහන්සේට ඉතාමත් කැපවූ තැනැත්තියක වූවාය.

ඇ ජීවත් වූයේ මාලිගයේ ඉතාම ඇතුළත වූ කුටියකය. ඇ ඉන් පිටතට නොගියාය. එහෙත් ඇයගේ සේවිකාව වූ උත්තරාට

ඉතා හොඳ ස්මරණයක් තිබුණි. ඇය එළියට ගොස් බුදුන්වහන්සේගෙන් බණ අසන්නට පුරුදුව සිටියාය.

ආපසු පැමිණ තමන් ඇසූ බණ බිසවට කියන බැවින් බිසව සිය බුද්ධිය හා ශුද්ධාව දියුණු තියුණු කරගත්තාය.

රජුගේ දෙවැනි බිසව පළමු බිසවට ඊර්ෂ්‍යාවෙන් ඇය මරන්නට මාන බලමින් සිටියාය. ඇය රජුට බොරු ගොතා කීවාය. අන්තිමේදී ඇය විශ්වාස කළ රජු තම පළමු බිසව වූ සාමාවතී මරන්නට සිතුවේය.

සාමාවතී බිසව රජු ඉදිරියේ කොතරම් ශාන්ත ලෙස පෙනී සිටියා ද කීවොත් රජුට ඇයව මරන්නට තරම් දැඩි හදවතක් නොතිබුණි. තමාව පාලනය කරගත් රජු ඇයව අවිශ්වාස කිරීම ගැන සමාව අයැද සිටියේය.

දෙවෙනි බිසවගේ ඊර්ෂ්‍යාව තවත් වැඩිවිය. රජු පිටත සිටි විටක සාමාවතී සිටි ඇතුළු මාලිගයට ගිනි තැබීමට ඇ නපුරු මිනිසුන් යැවුවාය. ශාන්තිනායකයාණන් වෙතින් ලත් ජීවය ඇති සාමාවතී ශාන්තව පසුවුවාය. වික්ෂිප්තභාවයට පත්ව සිටි සේවිකාවන් ද තැන්පත් බවට හා ඛෙයියියට පත් කරමින් කිසිදු

හයකින් තොරව සාමකාමීව මිය ගියාය. උත්තරා ඇ සමගම ගින්නෙන් පිලිස්සී මිය ගියාය.

සාමාවතී බිසව මෛත්‍රියෙන් යුතු තැනැත්තියක් සහ ඇගේ සේවිකාව වූ උත්තරා හොඳ සවන්දෙන්තියක් ලෙස බුදුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවිකාවන් අතුරින් මේ දෙදෙනා ඉතාම උසස් අයුරින් ගෞරව ලබති.

2. බුදුන්වහන්සේගේ මස්සිනා කෙනෙකු වූ ශාක්‍යවංශයේ මහානාම කුමාරයා බුදුන්වහන්සේගේ ඉගැන්වීම් කෙරෙහි මහත් ශ්‍රද්ධාවක් ඇති කර ගෙන සිටියේය. එසේම ඔහු බුදුන්වහන්සේගේ ඉතාමත් ශ්‍රද්ධාවන්ත අනුගාමිකයන්ගෙන් කෙනෙක් විය.

මේ කාලයේදී කෝසල රටේ විරුදක නැමැති දරුණු රජෙක් ශාක්‍යවංශය යටත් කර ගත්තේය. මේ රජු හමුවට ගිය මහානාම කුමාරයා සිය රටවාසීන්ගේ ජීවිත ඉල්ලා සිටියත් රජු ඔහුට ඇහුම්කන් නොදුණි. ඉක්බිති ඔහු රජුට මෙවැනි යෝජනාවක් කළේය. තමන් ළඟ ඇති වතුර පොකුණේ ගිලී සිටියදී පලායන සිරකරුවන් පිරිසට පමණක් යෑමට ඉඩදීමටයි.

මෙයට රජතුමා එකඟ විය. එසේ එකඟ වූයේ ඔහුට වතුරේ ගිලී සිටිනට ඉඩ ලැබෙන කාලය ඉතා කෙටි කාලයක් යැයි

සිතාගෙනය. මහානාම කුමරු වතුරේ ගිලෙනවාත් සමගම මාලිගයේ දොරටුව විවෘත විය. මිනිස්සු ආරක්ෂාව පතා දිව ගියහ. නමුත් මහානාම කුමාරයා මතු වුණේ නැත. තම හිසකෙස් වතුරේ තිබූ විලෝ මූලක ගැට ගසාගෙන සිය ජීවිතය ජනතාව වෙනුවෙන් පූජා කළේය.

3. උප්පලවණ්ණා නැමැති ප්‍රකට මෙහෙණිය බුදුන්වහන්සේගේ අග්‍ර ශ්‍රාවිකාවක් වූවාය. ඇගේ බුද්ධිය මුගලක් තෙරුන්ගේ බුද්ධිය හා සමකර ඇත. ඇ හැමවිටම අන් මෙහෙණින් වහන්සේලාගේ නායිකාව විය. ඔවුන්ට ඉගැන්වීමෙන් කිසිවිටක විඩාවට පත් නොවූවාය.

දේවදත්ත ඉතා නපුරු කෲර මිනිසෙකු විය. ඔහු අජාසත් රජුගේ සිත දූෂ්‍යකොට බුදුදහමට විරුද්ධ වීමට පෙළඹවීය. එහෙත් පසුව අජාසත් රජු පසුතැවිලි වී දේවදත්ත සමඟ පැවති මිතුදම බිඳදමා බුදුන්වහන්සේගේ යටහත් ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්විය.

එක් අවස්ථාවක රජු දැකීමට විත් ඉඩ නොලැබ මාලිගා දොරටුවෙන් පිටත හුන් දේවදත්තට පිටතට එන උප්පලවණ්ණා මුණ ගැසුණි. මින් කුපිත වූ හෙතෙම ඇට ගසා බලවත් ලෙස තුවාල කළේය.

බලවත් වේදනාවෙන් යුතුව ඇ සිය ආශ්‍රමයට ආ විට අත් මෙහෙණිවරු ඇව සනසන්නට උත්සාහ කළවිට ඇ ඔවුන්ට මෙසේ කීවාය. “මෙහෙණිවරුනි, මනුෂ්‍ය ජීවිතය නොවැටහෙන සුළුය. හැමදේම අනිත්‍යය. අනාත්මය. සාමකාමී හා ශාන්ත වන්නේ බුද්ධත්වය සහිත ලොවක් පමණි. ඔබ ඔබේ පුහුණුවෙහි යෙදෙන්න.” ඇ ඉක්බිති ශාන්තව කළුරිය කළාය.

4. බොහෝ දෙදෙනෙකුගේ ජීවිත නැතිකළ අංගුලිමාල නැමැති භයානක දාමරිකයා ශාන්තිනායකයාණන් විසින් මුදවාගන්නා ලදුව උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන්ගෙන් කෙනෙක් බවට පත්විය.

එක් දිනක් ඔහු නගරයක පිඩුසිඟා වඩිද්දී අතීතයේ ඔහු කළ පවිටු ක්‍රියා නිසා බොහෝ කරදර වේදනා විඳින්නට සිදුවිය.

ගම්වැසියෝ ඔහු වෙතට කඩා පැන දරුණු ලෙස පහර දුන්හ. ඇගෙන් ලේ පෙරාගෙන ශාන්තිනායකයාණන් වෙතට ගිය අංගුලිමාල තෙර උන්වහන්සේගේ පාමුල වැටී තමාගේ පැරණි කෲර ක්‍රියා වෙනුවෙන් මෙසේ වේදනා විඳින්නට අවස්ථාව ලබා දීම ගැන ස්තූති කළේය.

ඔහු මෙසේ කීවේය. “ශාන්තිනායකයාණෙනි, මගේ නම මුලින් “අහිංසක” විය. නමුත් මගේ මෝඩකම නිසා වටිනා ජීවිත

රැසක්ම නැති කළෙමි. හැම එකකුගේම ඇඟිල්ල බැගින් එකතු කළෙමි. එබැවින් මා අංගුලිමාල නමින් හඳුන්වන්නට විය.

“ඉක්බිති ඔබ වහන්සේ තුළින් මම නුවණ ලැබුවෙමි. බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ යන තෙරුවනට කැප වූවෙමි. මිනිසෙකුට ගවයකු හෝ අශ්වයකු දක්කන්නට උවමනා වූ විට ඔහු කසයක් හෝ කඹයක් යෙදා ගනී. එහෙත් ශාන්තිනායකයාණෙනි, ඔබ වහන්සේ කසය හෝ කඹය යොදා නොගෙන මගේ සිත නිර්මල කළ සේක.

“ශාන්ති නායකයාණෙනි, අද මම මට අයිති දෙයින් පමණක් වේදනාව පමණක් විඳිමි. මම ජීවත්වන්නට ප්‍රාර්ථනා නොකරමි. මිය යන්නට ද ප්‍රාර්ථනා නොකරමි. මම මගේ කාලය එනතුරු පමණක් බලා සිටිමි.”

5. මොග්ගල්ලාන තෙරුන් සහ ශාරිපුත්‍ර තෙරුන් බුදුන්වහන්සේගේ අග්‍රශ්‍රාවක දෙනම වූහ. වෙනත් ආගමික ගුරුවරු බුද්ධ ධර්මයේ පවිත්‍ර ජලය මිනිසුන් අතරත පැතිරෙමින් ඔවුන් බලවත් ආශාවෙන් එය පානය කරනු දැක ඊර්ෂ්‍යාවට පත් වූහ. උන්වහන්සේගේ දහමට විවිධ බාධා පැමිණ වූහ.

එහෙත් ඒ කිසිදු බාධාවකට බුදු බණ පුළුල් සේ පැතිරීයෑම නතර කිරීමට හෝ වැළැක්වීමට නොහැකි විය. වෙනත් ආගම්වල අනුගාමිකයෝ මොග්ගල්ලාන තෙරුන් මරන්නට වෑයම් කළහ.

දෙවරක්ම උන්වහන්සේ බේරී සිටියහ. තුන්වෙනි වතාවේදී බොහෝ මිත්‍යාදෘෂ්ටිකයන් විසින් වටකරනු ලැබ ඔවුන්ගේ පහරවල් ලැබ වැටුණහ.

පසක් කළ බුද්ධත්වය ඇති උන්වහන්සේ ඔවුන්ගේ පහරවල් තැන්පත්ව විඳදරා ගත් සේක. මස් ඉරා දමනු ලැබුවත්, ඇට පොඩිකර දමනු ලැබුවත්, උන් වහන්සේ ශාන්ත ලෙස අවසන් හුස්ම හෙළසේක.

අංගුත්තර නිකාය

(The Book of the Gradual Sayings)

මහණෙනි, බොහෝ දෙවි මිනිසුන්ගේ යහපත, සතුට උදෙසා මෙලොව උපත ලැබූ එක් කෙනෙක් ඇත. එම පුද්ගලයා කවරහු ද? ඒ අරහත් සම්මා සම්බුද්ධ වූ තථාගතයාණෝ එම උතුමාණෝය.

මහණෙනි, එක් පුද්ගලයෙකුගේ ලෝකයේ පහළ වීම දුර්ලභය. ඒ කෙබඳු පුද්ගලයෙක් ද? ඒ අරහත් සම්මා සම්බුද්ධ වූ තථාගතයාණෝ වෙති.

මහණෙනි, ලෝකයේ එක් ආශ්චර්ය පුද්ගලයෙකුගේ ඉපදීම දුර්ලභය. ඒ කවර පුද්ගලයෙකුගේ ද? ඒ අරහත් සම්මා සම්බුද්ධ වූ තථාගතයාණන්ගේය.

මහණෙනි, එක් කෙනෙකුගේ මරණය අත් සියලු දෙනාගේ කම්පාවට හා කනගාටුවට හේතුවේ. ඒ කෙබඳු පුද්ගලයෙකුගේ ද? ඒ අරහත් සම්මා සම්බුද්ධ වූ තථාගතයාණන්ගේය.

මහණෙනි, මෙම ලෝකයට අසම සමච උපන් එකම පුද්ගලයෙක් වෙයි. ඒ කවරහු ද? ඒ අරහත් බව ලත් සම්මා සම්බුද්ධ වූ තථාගතයාණෝ වෙති.

මහණෙනි, එක් පුද්ගලයෙකුගේ ඉපදීම හේතුකොටගෙන මහත් වූ ප්‍රඥාව නැමැති ඇසේ පහළ වීම වේ. මහත් වූ ප්‍රඥාව නැමැති අලෝකයේ පහළ වීම වේ. මහත් වූ ප්‍රඥාව නැමැති දීප්තියේ පහළ වීම වේ. ඒ කවර නම් පුද්ගලයෙකුගේ ද? ඒ අරහත් සම්මාසම්බුද්ධ වූ තථාගතයාණන්ගේය. උන්වහන්සේ ඒ එකම පුද්ගලයා වන සේක.

